

DOXA

ZPRAVODAJ

KATOLICKÉ TEOLOGICKÉ FAKULTY

UNIVERZITY KARLOVY

2019–2020, roč. 6, č. 1, prosinec 2019



Městská
část
Praha



Finančně podpořeno MČ Praha 6

Duše

Obsah

EDITORIAL

Vojtěch Novotný / 1

FOCUS: DUŠE

Jan Houkal – Benedikt Mohelník: *Mluvit o duši* / 2

Jaroslav Brož: *Jak vypadá podle Bible „duchovní“ člověk?* / 5

Pavel Frývaldský: *Liturgie celého člověka* / 8

Josef Vojvodík – Klára Krásenská: *Duše textu* / 11

AKADEMICKÝ ŽIVOT

Knihovna Katolické teologické fakulty / 13

ABSOLVENT

Martin Moravec – Zuzana Matisovská: *Byl jsem nemocný, a navštívili jste mě* / 17

Petr Vizina – Marie Opatrná: *I teologie se vyjadřuje současným jazykem* / 20

MINULOST A PŘÍTOMNOST

Vojtěch Novotný: *Podivuhodný příběh děkanské medaile* / 23

ZA HRANICE

Josef Bartoň: *Krakov* / 25

INFORMACE / 26

VZPOMÍNÁME

Petr Kubín: *František Dvorník (1893–1975)* / 27

NADAČNÍ FOND ARNOŠTA Z PARDUBIC

Josef Fírt: *Dopis čtenářům* / 28

Doxa: zpravodaj Katolické teologické fakulty Univerzity Karlovy

Číslo a datum vydání: 2019–2020, roč. 6, č. 1, prosinec 2019

Vydavatel: Katolická teologická fakulta Univerzity Karlovy

Redakce: prof. PhLic. Vojtěch Novotný, Th.D. (vedoucí redaktor); doc. PhDr. Josef Bartoň, Th.D.; PhDr. Ing. Marie Opatrná, Ph.D.; PhDr. Milan Pech, Ph.D.; PhDr. Radek Tichý, Ph.D., S.L.D.; doc. David Vopřada, Dr.

Redakční kruh: Mgr. Alice Bartůšková; ThLic. Marie Benáková; Bc. Klára Krásenská; ThLic. Mgr. Lenka Makovcová Demartini; Mgr. Zuzana Matisovská

Adresa: Doxa, Thákurova 676/3, 16000 Praha 6, doxa@ktf.cuni.cz

Periodicita: 2× ročně

Grafická úprava: Vojtěch Nedbal podle grafické šablony Otakara Karlase

Tisk: Tiskárna Kleinwächter, Čajkovského 1511, 73801 Frýdek-Místek

Distribuce: KTF UK. Cena: zdarma.

Registrace: MK ČR E 21835; ISSN 2336-5706

Za text jednotlivých článků odpovídají autoři a jejich pohled nemusí vyjadřovat stanovisko KTF UK.

Redakce si vyhrazuje právo dodané rukopisy krátit.

© Katolická teologická fakulta Univerzity Karlovy



Vážení čtenáři,
srdečně Vás vítám při setkání s akademickou obcí Katolické teologické fakulty, jež k Vám přistupuje prostřednictvím svého zpravodaje. Kdybychom měli krátce shrnout, čemu a jak se teologická fakulta věnuje, mohli bychom si vzpomenout na slova sv. Pavla: „My jsme však nepřijali ducha světa, ale Ducha, který je z Boha, abychom poznali, co nám Bůh daroval. O tom i mluvíme ne tak, jak nás naučila lidská moudrost, ale jak nás naučil Duch, a duchovní věci vykládáme slovy Ducha“ (1 Kor 2,12–13). Tato zásadní *návaznost teologa na působení samotného Božského Ducha* se prodlužuje v *péči o člověka*, který je v *těle i duši* povolán k *životu v Duchu*. Proto také byl po staletí typickým absolventem naší fakulty *duchovní*, tedy ten, kdo koná *duchovní službu* tak, *že duším*, jež jsou mu svěřeny, zprostředkuje *duchovní život*, tj. *život v Duchu Kristově* a *životodárné* poznání trojjediného Boha. Tento profil absolventa samozřejmě platí dodnes, byť *s tím, že k duchovní službě*, kultivovanému podílu na Kristově kněžství, vedeme všechny věřící posluchače. Ty z nich, kteří se mají stát kleriky, zvláště.

Rozšíříme-li svůj pohled na pluralitu oborů, jimž se na fakultě věnujeme, uvědomíme si, že tam, kde dnes hovoříme – v anglosaských stopách – o vědách humanitních, byly ještě nedávno zmiňovány *vědy duchovní*, a to v protikladu k vědám přírodním. Význam této osvícenské epistemologické distinkce lze lépe objasnit, pokud si vzpomeneme, jak Immanuel Kant v *Anthropologie in pragmatischer Hinsicht* (1798) rozlišil dvojí zorný úhel, z něž lze studovat lidskou bytost: hledisko, v němž se člověk – coby biochemický organismus – jeví jako výsledek a objekt materiálních, mimovolných procesů, případně jako jejich subjekt ve smyslu tzv. *actus hominis* („co z člověka činí příroda“), a hledisko, v němž se člověk – coby osoba svobodná, racionální, společenská a kulturní – jeví jako výsledek a objekt procesů personálních, a jako jejich subjekt ve smyslu tzv. *actus humanus* („co ze sebe činí, nebo může a má činit člověk sám jakožto svobodně jednající bytost“). Zobecněno lze říci, že duchovní vědy se věnují bytostem duchovním, jejich vztahům, svobodným aktivitám a projevům.

Ať již tedy hovoříme o teologii, dějinách umění, dějinách církve a evropské kultury nebo o aplikované etice, vždy je implikována, ba předpokládána záporná odpověď na otázku, zda je člověk redukovatelný na hmotu a její procesy. Do horizontu našeho poznání vždycky vstupuje *lidská duše*. Proto se jí na následujících stránkách věnujeme a zveme Vás, abyste tak činili spolu s námi.

V dalších rubrikách se s Vámi dělíme o své radosti a naděje, smutky a úzkosti. Potěší nás, když je poneseťe spolu s námi a když také, je-li to ve Vašich silách, přiložíte ruku k dílu.

Vojtěch Novotný
vedoucí redaktor

Mluvit o duši



ThLic. Jan Houkal, Th.D.
Katedra systematické teologie
a filosofie

„Duše“ je plné celé
naše křesťanství.
Křesťanské hovoření
o duši nemůže nikdo
přeslechnout.

S Janem Houkalem rozmlouvá Benedikt Mohelník OP

Na začátku listopadu se liturgicky slaví památka všech věrných zemřelých, které se lidově říká „Dušičky“. Zdá se mi, že je to skoro jediná příležitost, kdy se o duších, byť přece jen trochu zakrytě, výslovně mluví. Při této příležitosti se také zmiňují odpustky pro duše v očistci. Když ale lidé dávají sloužit mši sv. za své zemřelé, není už obvyklé jako dříve mluvit o mši za duši toho a onoho. Setkáváš se ve své pastorační práci s jinou zkušeností?

Je asi pravda, že o duši se dnes i v křesťanských kruzích možná mluví méně než dříve. Ale to neznamená, že by se o ní nemluvalo vůbec. Vždyť „duše“ je plně celé naše křesťanství: setkáváme se s ní v Písmu, v duchovní, teologické i magisteriální tradici, v liturgických textech a v modlitbách. Duši tedy, ať už ji tak nazýváme přímo anebo o ní hovoříme jako o „srdci“ či „nitru“ člověka, nemůže nikdo přeslechnout. I proto vnímání duše jako jakéhosi „já“ člověka, duchovního elementu, který není zcela ztotožnitelný s tělem ani od něj zcela odvoditelný, živoucí síly a toho nejdůležitějšího v nás, co určuje náš charakter a přežívá i smrt těla, je mezi lidmi obecně přítomno. Možná ne vždy tak rozvinuté, jak duši chápe naše katolická víra, ale nějak přece jen ano.

A je určitě pravda, že právě bohoslužby za zemřelé, pohřby, listopadové „Dušičky“, odpustky přivlastnitelné pouze duším v očistci či nechávat sloužit mše svaté za zemřelé, pro které čeština užívá hezký název „zádušní“, jsou situacemi, kdy se o duši a jejím osudu mluví častěji než jindy. Vždyť každý věřící na základě toho, že tělo jeho zemřelého je v hrobě, či někde zpopelněno, přinejmenším tuší, že to, za co se nyní především modlíme, je spása nesmrtelné duše zemřelého. Ač tedy představy duše mohou být pochopitelně dost různé a leckdy i více nebo méně zkreslené...

Rád a nepochybně dobře vyučuješ náboženství děti školního věku. Dostane se i na téma duše? Jak se snažíš tuto nauku církve dětem přiblížit, aby ji pochopily?

Rád je skutečně vyučuji, zda „nepochybně dobře“, o tom bych pochyboval... Na téma duše se ale s dětmi dostáváme relativně často, a to nejen v souvislosti s listopadovými svátky. Vždyť děti o duši – podobně jako dospělí – slyší v kostele, setkávají se s ní ve svých modlitbách, a to i v těch nejvíc dětských jako „Andělíčku, můj strážníčku“, čtou o ní v Písmu svatém. Proto se tématu duše ani při výuce náboženství nelze vyhnout. Navíc se prolíná i řadou dalších témat a tajemství, o nichž by se děti měly učit. Například kdykoli mluvíme o člověku jako Božím obrazu a podobě, kdykoli přijde řeč na Nejsvětější Trojici odrážející se nějak v nitru člověka a v celém světě, kdykoli se hovoří o hříchu rodícím se v srdci člověka, či naopak dojde-li řeč na proměnu našeho srdce Boží milostí, tehdy vždy nějak musíme mluvit i o duši.

Děti tedy „duši“ nějak znají, ale musí si ji nejprve umět aspoň trochu představit, abychom o ní a její proměně mohli hovořit dál. Už od první třídy se tak učí, že duši si možná nejjednodušeji můžeme představit tak, že zavřeme oči, odmyslíme si aspoň na tu chvíli své vlastní tělo, a prožitek, který při tom máme, je vlastně prožitek naší duše, prožitek našeho „já“. Nemusí být ani na škodu děti vyzvat, aby se i pokusily nějak vyslovit, co při tom vnímaly, a pak společně vše napsat, například do nakresleného srdíčka.



MEMLING, Hans
Poslední soud, 1467–1471
Muzeum Narodowe, Gdansk

ABADIA, Juan de la
Archanděl Michael, c. 1490
Museu Nacional d'Art de Catalunya,
Barcelona



A co starší děti? Pouštíš se do náročnějších témat?

Se staršími dětmi pak jdeme ještě o krůček dál. Zkusíme si říci, co se z prožitku vlastního „já“ zdá být nejdůležitější: že to jsou především tři schopnosti, řekněme mohutnosti, a to poznávat, volit a mít vztahy. Ty si pak nazveme jakousi duší duše s tím, že tuto má – aspoň v zárodku či již v určitém útlumu – úplně každý člověk, a proto jsme si také rovni a od začátku až do konce jsme lidmi. Vše ostatní – naše radosti i starosti, vzpomínky, plány, hříchy i ctnosti, touhy, talenty, schopnosti a omezení a tak dále – k duši také nějak patří, ale netvoří už její nejdůležitější část. Některé věci, jako zlé touhy a hříchy, v duši dokonce být nemají, i když v ní jsou; jsou důsledky narušenosti dědičným hříchem a zkaženosti všemi ostatními hříchy. Také někdy dodáváme, že v hloubi duše naší duše jsou jakási „dvířka“ do Boha, kterými Bůh přichází k nám a my k němu.

To vše si pak děti mohou nakreslit pomocí dokonce dvou soustředných srdcí. Do vnitřního srdce – do oné duše duše – se vepíše ona triáda schopností základních: poznání jakožto odrazu Boží vševědoucnosti či Boha Otce, volby jakožto odrazu Boží všemohoucnosti či Boha Syna a vztahovosti jakožto odrazu Boží lásky či Ducha svatého. Do vnějšího srdce pak přijde vše ostatní, třeba zelenou či žlutou barvou to dobré a Boží, třeba červenou to nedobré a hříšné.

Všechno jsou samozřejmě velmi zjednodušené a někdy až banálností zavánějící představy a pokusy o vysvětlení, nicméně právě ony mohou někdy i nám dospělým osvětlit, co se za naší teologicko-filozofickou mluvou o duši – jakožto vyjádření naší Boha obraznosti, a je-li duše svatá, tak i Boha podobnosti, o našem *hegemonikon*, o formě našeho těla a tak dále – vlastně skrývá...

Nezůstávejme pouze u dětí. Pracuješ rovněž s mládeží, kterou připravuješ na svátosti, a doprovázíš dospělé zájemce o křest. Představuje pro ně tradiční pojetí duše nějaký problém?

Ano a ne. Zvláště pojmy jako „srdce“, „nitro“ nebo „centrum“, které lze – v návaznosti na biblickou a křesťanskou tradici – docela dobře chápat jako obrazy či ekvivalenty vyjádření duše (*anima, psyché, nefesh*), uším lidí i dnes stále ještě nějak rezonují. Některým – i třeba v souvislosti s různými meditacemi – i pojem „duše“, a možná ještě více než kdykoli v dobách minulých. A na to se dá navázat, i když mnohdy je třeba příslušné představy se pokusit, někdy i hodně výrazně, korigovat a pokřesťanštit.

Nebývá tedy většinou problém s vysvětlením duše jako duchovního elementu v nás, jako toho v nás Bohu nejpodobnějšího (čímž nemá být nijak znegováno tělo; i to je dobré, Bohem stvořené a Boha nějak odrážející, navíc od početí do smrti je „domovem“ naší duše) a ani jako toho, co jakožto „já“ činí člověka člověkem a je pro něj nejcharakterističtější. Stejně tak úvahy o duši, která tajemně proniká celé naše tělo a je jeho živoucí silou, nebývají až tak velkým problémem. A už vůbec ne to, že duše je tak výsostným „prostředím“ naší komunikace a setkání s Bohem.

A narážíš tedy i na nějaké opravdu problematické nebo zvláště těžké záležitosti?

Jistý problém nastává s křesťanským pojetím duše jako zcela jedinečné a individuální, která žije na zemi v jednom těle jeden jediný svůj život, je zodpovědná za své jednání, smrtí se oddělí od svého těla, přijde před Boží soud, kde je rozhodnuto, jaký bude její posmrtný úděl, do kterého pak na konci světa při Kristově druhém příchodu bude tajemně dozdkříšeno i to tělo, v němž „bydlela“ na zemi. V těchto souvislostech naše křesťanské hovoření o duši naráží často na různé představy spojené s reinkarnací anebo se zcela neosobním vnímáním duchovního elementu v nás. Ale proti těmto směrům, zdá se, máme dost solidních argumentů, ač to pochopitelně neznamená, že by byly vždy všemi slyšeny a přijímány. Těžší se zdají být – díky poznatkům moderních exaktních a experimentálních věd, zejména psychologie a medicíny – otáz-



BERNINI, Gian Lorenzo
 Blažená duše, c. 1619
 Palazzo di Spagna, Rome

ky jiné, spojené s klasickým vnímáním duše jako té, která skutečně formuje celé tělo (*anima forma corporis*), kteréžto jí má být, aspoň co do oblasti volní, jako své vládkyni podřízeno. A to ani nemluvě o nevladatelných emocích, psychických poruchách, důsledcích fyzických poruch, zranění a změn na duševní stav a projevy člověka. To vše vyvolává otázky, na které i filozofie a teologie se ještě musí pokoušet hledat jemnější odpovědi, hlouběji reflektující poznání lidské psychiky i somatiky. V pravdě a doslova meta-fyzické.

Abychom dokončili životaběh, musím se ještě zeptat na pohřební mše. Mluvíš ve svých kázáních při těchto příležitostech o duši?

Snažím se, a to nejen při těchto příležitostech. Vždyť stále zdůrazňované nebezpečí dualismu – ve smyslu přílišného oddělení duše od těla s nádechem, že jen ona je dobrá, zatímco tělo špatné – není o nic méně nebezpečné a nekřesťanské než nebezpečí monismu, kdy duše a tělo splynou v jedno a duše se nanejvýš stane jen projevem nejvyššího uspořádání hmoty a spolu s hmotou zaniká. Spíše naopak.

Při pohřebních mších svatých se snažím mluvit o duši relativně často, a to právě s touhou aspoň nějak přiblížit či nastínit i naši křesťanskou víru o smrti jakožto oddělení nesmrtelné duše od těla, o soukromém soudu a třech možnostech údělu duše po smrti, o rozpadnutí se těla a „mezistavu“, ve kterém se za zemřelého modlíme, o Kristově druhém příchodu, univerzálním Božím soudu a konečném a tajemném dozvzkříšení těla. Také se snažím „nesvatořečit“ hned zemřelého, k čemuž bohužel naše nynější katolické pohřební obřady tak trochu vedou. Přijde mi prostě důležité připomenout, že vedle naděje na nebeskou blaženost založené na Kristově zmrtvýchvstání a Božím milosrdenství se nyní za zemřelého, za odpuštění jeho hříchů a dokončení procesu očišťování, je-li toho třeba, musíme především modlit. Ostatně právě tajemství existence očištěnce pro duši je jedním z nejkrásnějších projevů, jak se Boží milosrdenství a Boží spravedlnost snoubí dohromady...

VENNE, Adriaen Pietersz. van de
 Lovení duší, 1614
 Rijksmuseum, Amsterdam



Jak vypadá podle Bible „duchovní“ člověk?



doc. ThLic. Jaroslav Brož, Th.D., S.S.L.
Katedra biblických věd a starých jazyků

Biblická antropologie dokáže rozlišit složky lidské bytosti, jejich funkce a kompetence. Současně vyzdvihuje jejich souhru, o niž je třeba usilovat s podporou Boží milosti.

Žalmista v rozhovoru s Bohem vyslovuje v údivu otázku: „Co je člověk, že na něho pamatuješ?“ (Žl 8,5) Následně si na ni sám odpovídá: „Jen maličko jsi ho omezil, že není roven Bohu, korunuješ ho slávou a důstojností“ (Žl 8,6). Velikost člověka vyzdvihuje dotyčný žalm tím, že převyšuje veškerý viditelný stvořený svět a současně nemá daleko k velikosti samého Boha – nebo, podle řeckého znění žalmu, k velikosti andělů. Biblické prameny a následná teologická reflexe se také zabývají touto lidskou velikostí ad intra. Ptají se, jak je tento veliký člověk vnitřně ustrojen, jaká antropologická struktura odpovídá vznešenosti toho, který nemá daleko k božské vysokosti. Řadí se tak k mnoha mudroslovným textům a filosofickým diskusím všech kultur, které osvědčují kultivovanost svého myšlení tím, jak odpovídají na jednu ze základních otázek, které si lidstvo kladlo, klade a má klást: „Co je člověk?“

Bible učí, že člověk je jednotná bytost. Ale tuto jednotu tvoří podstatně dvě složky, hmotná a nehmotná. Biblické knihy je nazývají různými pojmy. Ježíš například mluví o tělu a duši: „Nebojte se těch, kdo zabíjejí tělo, ale duši zabít nemohou; bojte se toho, který může i duši i tělo zahubit v pekle“ (Mt 10,28). Antropologický slovník apoštola národu je pestřejší. Někdy diferencuje člověka na tělo a mysl (např. Řím 12,1–2), jindy vidí člověka jako celek složený z těla a ducha (např. 1 Kor 7,34; podobně také Jakub ve svém listě, 2,26). V řečtině je navíc možnost vyjádřit kategorii „těla“ dvěma slovy: sóma a sarx. S určitou mírou zjednodušení lze rozdíl těchto dvou výrazů přiblížit tak, že sóma zdůrazňuje tělo coby „těleso“ v prostoru, případně jeho složenost z dílčích částí, orgánů, údů, zatímco sarx víc podtrhuje jeho „hmotný“ nebo „tělovitý“ charakter, téměř jako „maso“. Sarx coby tělo se pak může vyskytovat v dvojici spolu s duchem (řecky pneuma, např. 1 Kor 5,5; 2 Kor 7,1) nebo se srdcem (např. Řím 2,28–29).

Při čtení listů svatého Pavla je také třeba mít na zřeteli, že někdy slovo sarx představuje neutrální antropologickou kategorii, jindy zase kategorii etickou, která označuje hříšné sklony člověka. Tak například v listě Galaťanům v 2,20 apoštol prohlašuje: „Život, který nyní žije v těle (en sarki), žiji ve víře v Božího Syna...“. Ale o něco dál, v etické části listu, staví Pavel do protikladu „skutky těla“ a „ovoce Ducha“ (Gal 5,19–23), přičemž skutky těla označují hříšné jednání i zlé vnitřní postoje člověka. K našemu tématu také patří rozlišování člověka na vnějšího a vnitřního (např. 2 Kor 4,16). I když byli lidé stvořeni pro život v tomto hmotném světě, jsou také schopni existovat v duchovní sféře. Podle Žid 12,23 patří k nebeskému Jeruzalému „duchové spravedlivých“ a vizionář Jan vidí pod nebeským oltářem „duše těch, kdo byli zabiti pro slovo Boží a pro svědectví, které vydali“ (Zj 6,9). Už jen z tohoto letmého vhledu do biblického antropologického názvosloví lze vyvodit, že Písmo svaté nepodává jednotnou a konzistentní terminologii. Mnohdy se setkáváme s polysémií, to znamená, že slova v různých souvislostech a v různých typech textů nesou různé významy – například hebrejské nefesh znamená živou bytost, jejíž zdroj života je v krvi, lidskou osobu, mysl, touhu, sídlo emocí nebo sídlo vášní. Je tedy nebezpečné zjednodušující mluvit o jednotné biblické nebo hebrejské antropologii. Úkolem biblické teologie i dalších systematických teologických disciplín je vytvářet pomocné modely člověka, které nám pomohou vidět jeho jednotlivé složky ve vzájemných vztazích a dobře interpretovat příslušné texty.

Zdá se, že některé biblické texty rozlišují duši a ducha jako dvě svébytné vnitřní mohutnosti člověka. Tato skutečnost vedla některé křesťany k názoru, že člověk sestává v podstatě ze tří principiálních prvků: těla, duše



MARMION, Simon
 Duše sv. Bertina vynášena k Bohu, c. 1459
 National Gallery, London

a ducha. Tak například Žid 4,12 chválí moc Božího slova, které „ostřejší než jakýkoli dvousečný meč proniká až na rozhraní duše a ducha“. Apoštol Pavel zase v poučení o charismatické modlitbě v jazycích prohlašuje: „Kdybch se modlil ve vytržení, modlil by se můj duch, ale má mysl by toho nebyla účastna.“ A konečně snad nejznámější místo 1 Sol 5,23 ve formě modlitby říká: „Sám Bůh pokoje nechť vás cele posvěti a zachová vašeho ducha, duši i tělo bez úrazu a poskvrny do příchodu našeho Pána Ježíše Krista.“ Podrobný rozbor těchto textů, jak ho poskytují odborné komentáře, by byl jistě zajímavý. Kvůli krátkému rozsahu tohoto zamyšlení se ale musíme spokojit jen se stručným shrnujícím stanoviskem. Uvedená místa lze izolovaně interpretovat ve prospěch tzv. trichotomismu, totiž že člověk se podstatně skládá z těla, duše a ducha. Ale když je chápeme v celku Písma – a tak se biblické texty v katolické tradici vždy interpretovaly –, pak je pravdou opak, totiž že člověk je v podstatě bipolární; spojuje v sobě to, co je viditelné a neviditelné.

Radikální oddělování duše a ducha na úrovni odlišných principů mělo v dějinách křesťanství a jeho spirituality neblahé důsledky. Jsou známy gnostické názory, že duch člověka je částí božství, která není schopna hřešit. Podobný byl semipelagiánský omyl, že lidský duch byl vyňat z dědičného hříchu, který prý nakazil jen tělo a duši. V oblasti christologie se trichotomické učení projevilo v apolinarismu, podle kterého měl Kristus s námi lidmi společné tělo a duši, ale věčný Logos si v něm vyhradil místo ducha; tím se ovšem omezuje význam Ježíšova lidství.

Pojmový rozdíl mezi duší a duchem, který se zakládá na biblické terminologii, dobře vyjadřuje rozdíl mezi přirozeným a nadpřirozeným aspektem našeho bytí. Svými vnitřními schopnostmi se můžeme vztahovat jak ke světu kolem nás, tak k Bohu. A tak máme-li dát trichotomismu v něčem za pravdu, pak určitě v tom, že člověk je schopen obou těchto vztahů. Současně je však třeba podotknout, že duše a duch jsou neoddělitelné složky nebo funkce téhož vnitřního člověka a jsou projevem téhož osobního bytí. Trichotomismus navíc může vést k názoru, že Bůh komunikuje mysticky s naším duchem, a tak mýjí naši mysl, náš rozum. Takový mysticismus je ale cizí způsobu, jakým biblické prameny popisují setkání člověka s Bohem. Apoštol v poučení o modlitbě jasně říká: „Budu se modlit ve vytržení ducha, ale budu se také modlit s vědomou myslí. Budu zpívat chvalozpěvy ve vytržení ducha, ale budu zpívat také s vědomou myslí“ (1 Kor 14,15–16). Boží zjevení člověku není jistě pouhým produktem hlubinných psychologických dynamismů, je to „milost“, která je transcendentního řádu. Ale setkání s Bohem zahrnuje celého člověka, je uchopitelné jeho myslí, dotýká se jeho srdce a má také společenský rozměr. Je možno o něm mluvit lidskými pojmy, lidskou řečí, lze ho sdělovat druhým. A ti z něj mohou mít „užitek“ (srov. 1 Kor 14,16).

Biblická antropologie je tedy analytická, to znamená, že dokáže rozlišit jednotlivé složky lidské bytosti, jejich funkce a kompetence, ale současně vyzdvihuje jejich vzájemnou souhru. Tato harmonie není něčím samozřejmým, je třeba o ni usilovat, budovat ji, ovšem s podporou Boží milosti. Apoštol prosí za solušské křesťany, aby je Bůh „cele posvětil“ (1 Sol 5,23). Řecké adjektivum holotelés podtrhuje onu celistvost, která má bezesporu svůj psychologický a zkušenostní projev, tj. integritu osobnosti.

Takový celistvý přístup k etickému a duchovnímu životu v Kristu dobře ilustruje začátek parenetické části Pavlova listu Římanům. V 12,1–2 apoštol vybízí k pojetí křesťanského života jako oběti. Ta je označena jako logiké latreia, „duchovní – pravá oběť“; Joseph Ratzinger etymologizujícím způsobem vykládá její charakter jako „oběť podle Logu“. Ji dobře odpovídá pojetí víry jako „poslušnosti“ (srov. Řím 1,5; 16,26). Ochotným přijímáním nároků evangelního slova se do obětní proměny člověka zahrnuje jak tělo, tak duch-duše-mysl: „přinášejte svá těla jako živou, svatou, Bohu milou oběť... proměňujte se obnovou své mysli“ (Řím 12,1–2). Tímto existenciálním obětním procesem se napravuje dezintegrující škodlivé působení hříchu, které podle apoštola rozkládá člověka ve všech jeho hlavních slož-



GUARIENTO d'Arpo
Archanděl, 1350
Museo Civico, Padua

kách; ve vztahu k Bohu: „slouží tvorstvu místo Stvořiteli“ (Řím 1,25); ve vztahu k tělu: „zneuctívají svá vlastní těla“ zaměněním přirozeného styku za nepřirozený (1,26–27); ve vztahu k vnitřním potencím: Bůh je dal „na pospas jejich zvrácené mysli“ (1,28).

Tak dochází v Kristově moci k uchvácení celého člověka, v těle, mysli, srdci, duši i duchu, Božím Duchem. Tím se naplňuje touha starozákonního žalmisty, který se celou svou bytostí, duší i tělem, modlí: „Má duše po tobě žízní, mé tělo touhou po tobě hyne ve vyschlé, prahnoucí, bezvodé zemi“ (Žl 63,2) nebo: „Má duše zmírá steskem po Hospodinových nádvořích, mé srdce i mé tělo plesají vstříc živému Bohu!“ (Žl 84,3).

MARTIN, John
Manfréd a Alpská čarodějnice, 1837
Whitworth Art Gallery, Manchester



Liturgie celého člověka



ThLic. Pavel Frývaldský, Th.D.
Katedra systematické teologie
a filosofie

*V liturgii je tělo
symbolem duše.*

Každá dobrá teologie se snaží reagovat na výzvy své doby, zároveň však tyto historické kontexty překračuje a je schopná oslovit čtenáře i po letech. Takovou teologii beze sporu představuje myšlení Romana Guardiniho (1885–1968). Jeho dílo se utvářelo v dialogu především s mladými lidmi v meziválečném Německu, zachovalo si však jistou nadčasovost, a proto může být objevováno stále novými čtenáři. Jedna z jeho knih, která ve světě stále vychází, je jeho raná práce *O duchu liturgie* (1918). Kratičký spis, od jehož prvního vydání uplynulo sto let, sehrál klíčovou roli v tzv. „liturgickém hnutí“, které připravovalo liturgickou obnovu na II. vatikánském koncilu. Guardini v dalších letech rozvíjel a upravoval své liturgické úvahy, které se stále více zaměřují na člověka technické civilizace a na jeho ztíženou schopnost slavit křesťanskou liturgii (*Liturgiefähigkeit*).

Liturgické hnutí

Nejprve je třeba si všimnout, že Guardini se zabývá „duchem“ liturgie. Toto označení vyjadřuje, že jeho práce není striktně vědeckým pojednáním, nevěnuje se historickému vývoji, teologickým pojmům apod. „Duch“ označuje vnitřní svět liturgie, který je skryt pod nánosy kulturních proměn, a který se proto zdá být cizí a nepřístupný pro „ducha“ člověka 20. století. Guardini usiluje o jakési setkání dvou odlišných a zároveň blízkých duchovních světů, tedy liturgie církve a konkrétního lidského prožívání. Zvažuje možnosti vnitřního setkání, setkání v „duchu“, které by nebylo pouhým intelektuálním porozuměním, ale osobní celistvou liturgickou zkušeností člověka.

Guardini spatřoval po první světové válce nové duchovní klima příznivé pro znovuobjevení liturgického slavení. Byl důležitou postavou katolického hnutí mládeže, které mělo své centrum na hradě Rothenfels u Mohuče. Právě v kontaktu s mladými lidmi vznikaly jeho teologické práce, které reflektují nové duchovní klima: odklon od individualismu a objevení církve, jež přestává být považována pouze za cizí a archaickou instituci, ale začíná být přijímána jako místo živého společenství. V této době také Guardini pronesl svůj slavný výrok o „církvi, která se probouzí v duších“. Tento výrok je svědectvím o tom, že církev vnímaná ve své „vnější“ podobě jen jako institucionální a právní celek, začíná být zakoušena jako „vnitřní“ skutečnost, jako místo osobní, živé a konkrétní víry. Toto nové objevení církve úzce souvisí s liturgickým hnutím, které umožňuje překonání novověkých dualismů mezi jednotlivcem a církví, mezi vnitřním – subjektivním a vnějším – objektivním. Liturgie je totiž prostor, kde se jednotlivé protiklady spojují v harmonický celek a kde každý člověk může znovu nalézt jednotu svého bytí.

Tělo a duše v liturgii

Základním rozměrem liturgie je skutečnost, že v křesťanství duchovní svět není oddělený od tělesného. Guardini byl kritikem „čiré duchovnosti“ odtržené od konkrétní pozemské reality a zdůrazňoval tělesně-duševní jednotu, která nachází svou pravou podobu v liturgii. V tomto ohledu je zajímavé, že Guardini ve vedení mládeže usiloval o znovuobjevení a ocenění tělesnosti. Mladí lidé se nevěnovali jenom modlitbě a přednáškám, ale také sportu, tanci a hře. Katolické hnutí mládeže chtělo nabídnout alternativu k sekulárnímu a v tehdejší Německu novopohanskému přístupu k tělu, jenž se později stal součástí nacistické ideologie. Pravou krásu a důstojnost lidského těla není možné objevit bez toho, abychom uznali, že člověk je také duší, která se



LE BRUN, Charles
Projev vášně duše, c. 1670
Musée du Louvre, Paris

v těle vyjadřuje a projevuje. Lidské tělo je jedinečné, protože je oduševnělé. Guardini proto usiluje o integrální pohled na člověka, který by překonal jak netělesnou, pietistickou duchovnost, tak novopohanské a materialistické vnímání lidského těla na počátku 20. století. Navrací se tak ke středověkému pojetí člověka jako „vtěleného ducha“ a k chápání duše jako formy manifestované v těle: *anima forma corporis*.

Tato jednota těla a duše je konstitutivním rozměrem liturgie, v níž duševní postoj se vyjevuje v tělesném projevu, neviditelné se stává viditelným a vnitřní nabývá vnější podoby. V tomto liturgickém významu je tělo symbolem duše. Guardiniho přístup k liturgii je tedy symbolický s důrazem na tělesný projev. Proto také mládež na hradě Rothenfels byla uváděna do správného stání, kráčení, klečení, mlčení a také společného recitování žalmů v chórech.

Liturgie však není pouhým spontánním projevem duše v těle, nýbrž má svůj řád. Liturgické postoje a gesta nejsou libovolná, ale jsou daná církví v závazné formě. Guardini toto spojení mezi svobodnou spontaneitou a řádem přirovnává ke hře, která není motivovaná nějakým praktickým účelem, je svobodným projevem, přesto má svá pravidla, bez níž by nebyla možná. Také liturgický řád musí být respektován, což může být vnímáno jako zátěž, ale bez tohoto řádu se liturgie rozpadá. Podle Guardiniho je v liturgii celý člověk, ale ne jaký je, ale jakým se má stát, tedy člověkem vykoupeným, ospravedlněným před Bohem. V tomto smyslu liturgická forma pomáhá lidské duši, aby se vyjádřila v těle správným způsobem. Tělesné postoje v liturgii umožňují člověku, aby našel adekvátní vnitřní postoj před Bohem.

Liturgická symbolika

Symboličnost těla se pojí se symbolickým vnímáním věcí. Celý stvořený svět symbolicky hovoří o Bohu Stvořiteli, o jeho kráse, moci a dobrotě. V liturgických svátostných znameních jsou pozemské skutečnosti jako voda, olej a zvláštním způsobem chléb a víno výrazem Božího darování se člověku. Stejně tak člověk používá věci kolem sebe, aby vyjádřil sebe sama, své myšlení, a tak stvořené skutečnosti dostávají nový význam. V liturgii se pak svíce, kadidlo, roucha stávají symbolickým projevem života církve a její modlitby. Nejsou to tedy jen slova a zpěv, ale i hmotné skutečnosti, kterými se uskutečňuje komunikace mezi Bohem a člověkem ve své konkrétní podobě.

Guardini si rovněž uvědomoval, že naše schopnost slavit liturgii závisí na naší schopnosti vnímat symboly. Jeho přístup je velmi vizuální, uvádí čtenáře do umění kontemplace, do nahlížení (*Anschauung*) reality, které neznamená pouhé pozorování, ale vnitřní uchopování skutečnosti. Svět tak začíná hovořit o tajemství Boha stvořitele a o jeho lásce k člověku. V liturgii člověk uznává mnohotvárná Boží obdarování a odpovídá na ně ve formě chvály a díky.

V pozdějších letech a zvláště pak po druhé světové válce Guardini hovořil o ztrátě smyslu člověka pro posvátno, pro kontemplaci a pro vnímání symbolů. To souvisí s nárůstem techniky a s odcizováním se přírodě, která již nehovoří o Bohu, ale je pouze účelně využívána k lidským potřebám. Guardini je rovněž svědkem rozvoje filmu a televize a uvědomuje si, jak je člověk zahlcen nejen slovem, ale i obrazem a jak ztrácí schopnost kontemplace. Všechny tyto skutečnosti moderního světa ho vedou k otázce, zda člověk je ještě schopen slavit liturgii, zda tedy „duch“ člověka technické civilizace se ještě může setkat s „duchem“ liturgie.

Současné otázky

Guardiniho úvahy nabízejí zajímavé podněty také pro naši současnost. Především můžeme vnímat zřejmou tendenci k dualismu, který se ve spiritualitě projevuje jistým podceňováním těla, jako je zanedbávání tělesných postojů při modlitbě. Tento trend vyvažuje nárůst literatury a kurzů, které se věnují uvádění do praxe modlitby na základě určité tělesné techniky: dýchání, kráčení, ztišení apod. Otázkou je, zda tyto spirituální proudy, někdy inspirované také východními náboženstvími, nesklouzávají k příliš individualistickému a subjektivistickému přístupu. Guardini zůstává inspirativní ve svém důrazu

BOSCH, Hieronymus
Ráj: apoteóza Vykoupených, 1500–1504
Palazzo Ducale, Venice



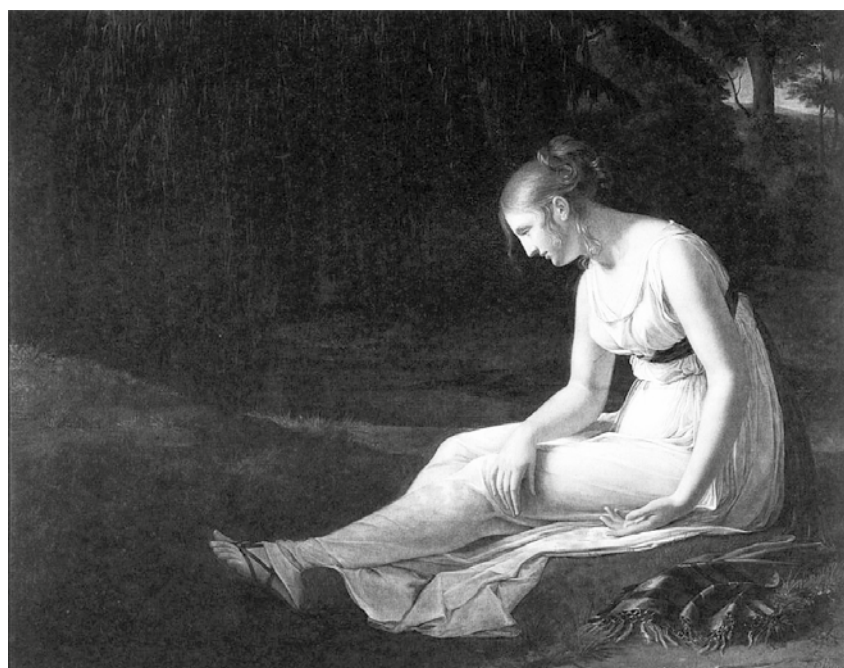


WEYDEN, Rogier van der
Poslední soud, 1446–1452
Musée de l'Hôtel-Dieu, Beaune

na *církevní* liturgii, která zůstává normativní také pro soukromou modlitbu. Překonání duality mezi duchovní a tělesnou dimenzí je možné ve své úplnosti za předpokladu, že bude smířen rozpor mezi individuálním a církevním rozměrem. Církev a zvláště její liturgie je místem konkrétní podoby křesťanské víry, bez církve zůstává veškerá spiritualita nevtělená.

Dalším důležitým bodem je kontemplativní přístup k realitě. V současné době můžeme mluvit nejen o inflaci slov, ale také i o inflaci obrazu. Internet dnes již není jen technický prostředek k získávání informací anebo ke komunikaci, nýbrž je celistvou kulturou, prostředím, ve kterém člověk žije, projevuje se a sdílí, co prožívá. Přes všechny nesporná pozitiva digitálního věku jsme svědky toho, že člověk může žít více ve virtuální realitě počítače než v reálném světě. Jde o jakýsi nový dualismus: internet nabízí lidskému duchu setkání s nekonečnými světy, zatímco jeho omezené tělo zůstává sedět nebo ležet v pohodlí domova. Přesycenost obrazy vede k omrzení a k neschopnosti koncentrace. Liturgie proto pro člověka digitálního věku může působit nezajímavě a odtažitě.

V tomto ohledu je důležité ztišení, v němž by se rozptýlený lidský duch znovu usebral, aby dokázal naslouchat Božímu slovu a nahlížet Boha v obrazech. Také zde se otvírá nový úkol církve, totiž uvádět člověka do kontemplanace, aby jeho srdce mohlo být nasyceno, a vést ho k tomu, aby našel sebe sama a hloubku svého ducha v setkání s Božím Duchem v liturgii.



CHARPENTIER, Constance
Melancholie, 1801
Musée de Picardie, Amiens

Duše textu



prof. Dr. phil. Josef Vojvodík, M.A.
Ústav české literatury a komparatistiky
FF UK

Chceme-li mluvit o duši ve vztahu k literárním uměleckým dílům, to, co bychom mohli nazvat duší, je v prvé řadě spojeno se slovem samotným.

S Josefem Vojvodíkem rozmlouvá Klára Krásenská

Prof. Dr. phil. Josef Vojvodík, M.A. působí v Ústavu české literatury a komparatistiky FF UK. Zabývá se mezioborovými vztahy literatury, výtvarného umění a filosofie, zejména v období baroka a moderny. Je budoucím vyučujícím KTF UK.

Představme si na okamžik, že literární umělecké dílo disponuje něčím, jako je duše; pojem obtížně uchopitelný i v teologicko-filosofickém hledisku. Jakou odezvu ve Vás na základě vlastní zkušenosti tato představa vyvolává?

Charles Baudelaire má v Květech zla báseň v českém překladu nazvanou Duše vína. Víno má tedy svoji *duši*. Zároveň hovoříme o básnickém díle, duši tu tedy máme tematizovánu v nějakém básnickém tvaru. Chceme-li mluvit o duši ve vztahu k literárním uměleckým dílům, pak to, co bychom mohli nazvat duší, je v prvé řadě spojeno se slovem samotným. Slovo jako *Logos*, které je něčím živým, životodárným. *Logos*, které dává i literárnímu dílu duši, potenci, jež v tom literárním uměleckém díle žije a čeká na to, aby byla uchopena svým vnímatelem. Proto také každé umělecké dílo vzniká, má nějakého adresáta, čeká na to, aby bylo to *slovo* rozezvučeno. Čeká na *responsi*, aby mohlo působit, aby se mohlo rozvinout to, pro co měli Řekové a latinská antika řecký výraz *enargeia* – jakási názorná účinnost, názorné působení uměleckého díla. To je to, co potřebuje vnímatele, co potřebuje protějšek.

Kde duše textu vzniká, odkud do díla přichází?

Řekl bych to takto: v roce 1933 vydal Alexander Pfänder, filosof a mnichovský profesor, svoje poslední dílo *Die Seele des Menschen* (Duše člověka). Husserlovi (jehož žákem Pfänder byl) se zdál ten titul poněkud suspektní, poněkud psychologizující. Pfänder však v této knize mimo jiné říká jednu důležitou věc – že duše je organismus, který si nemůže sám ze sebe dát svůj život, ale je celou svou podstatou zakořeněn v Bohu. Duše pochází z Boha a bez tohoto ukotvení by nemohla existovat. Tuto formulaci bych vztáhl na literární dílo a jeho duši. Je to primárně autor, který ji dílu „vdechuje“, který je stvořitelem svého díla a který mu svým slovem vdechuje tuto duši.

Dílo je však stále závislé na svém vnímatelem. Bez toho by proces oživení zůstal neúplný.

Přesně tak. Máme celou řadu příkladů, kdy umělecká díla – literární i výtvarná – zapadla a byla po celých staletích nebo po velmi dlouhé době znovuobjevena svými čtenáři nebo diváky. A najednou, ačkoli by se mohlo zdát, že je ten časový odstup velmi dlouhý, se rozběhl velmi živý proces toho, co nazýváme estetickou recepcí. Ukázalo se, že dílo, které by mohlo být považováno za časově vzdálené – takových příkladů máme celou řadu –, bylo náhle probuzeno k novému životu právě kontaktem se svými vnímately. Ti pro sebe v onom díle objevili něco, co odpovídá na otázky, které si kladou ve vztahu ke světu, k životu, k sobě atd.

Pro každé umělecké dílo platí, že potřebuje, *hledá* svého adresáta. Osvětlil bych to dvěma příklady. Ruský básník Osip Mandelštam rozvíjel estetickou koncepci, o níž uvažoval těsně před první světovou válkou spolu s Annou Achmatovou a Nikolajem Gumiljovem, takzvanými akméisty: totiž že básník hypnotizuje svým slovem univerzum – básník je ten, který participuje na stavbě kultury. Byla to kulturně-filozofická koncepce – básník je ten, kdo zasazuje *slovo*



CARRACCI, Lodovico
Anděl osvobozuje duše z očištcce, c. 1610
Pinacoteca, Vatican

jako jakýsi poslední kámen do stavby kultury. On je ten, který dále participuje na této stavbě, na tomto dialogu s kulturou. Akmeistická poezie je velmi silně dialogická! Každý text, každé umělecké dílo potřebuje svého čtenáře, aby právě ona duše, *enargeia*, potence mohla působit, promluvit. Pro Mandelštama to bylo zvláště důležité. Byl básníkem, který se ihned po bolševické revoluci ocitl na listině zakázaných, pronásledovaných autorů. Byl několikrát uvězněn a nakonec zemřel v komunistickém koncentračním táboře na Sibiři. A je to právě *slovo*, které má přehlušit i smrtící mlčení sibiřských lágrů. Slovo, které dál zní, které má být zachyceno a předáno. Jeho spoluvězni se tehdy učili Mandelštamovy básně z paměti, aby je mohli předat dál.

Dokonce se zdá, že jsou to právě ony krizové a mezní situace, jako je zkušenost uvěznění nebo koncentračního tábora, v nichž dílo, které autor tvoří, může oslovovat i jeho samého. To by nemohlo fungovat ve chvíli, kdy by se cele překrývalo s tím, kým autor je. Jak se tedy má duše díla k duši svého autora?

Ano, přesně tak. To je první zásada, kterou se snažím vstřípit studentům – tedy, že vypravěč v prozaickém díle nebo lyrické já v básni často a také zpravidla *nemusí* být identické s biografickým nebo autobiografickým autorem. Existují dokonce případy, kdy autor zvolí takovou perspektivu vypravěče, případně vypravěč či hlavní hrdina v textu zastává pozice nebo názory, které biografického autora silně kompromitují. Tolstého Kreutzerova sonáta je takovým příkladem. To je jasné. Ale pochopitelně jde opět o jakousi touhu po dialogu. Když Paul Celan, básník německého jazyka, uvažuje o tom, co pro něj vlastně znamená psaní poezie, říká: každý básník píše své verše jako jakési trosečnickovo poselství hozené v láhvi. Ta láhev putuje vodami a doufá, že bude vyplavena na břeh, kde toto poselství najde svého čtenáře. Celan ve svém proslulém projevu Meridián u příležitosti udělení Büchnerovy ceny říká: báseň a psaní básni má být něco jako stisk ruky. Tedy kontakt s tím druhým. Je to něco, co je psáno pro druhé. Co ten druhý – čtenář – pro sebe v díle objeví, co v něm působí pohnutí, nadšení, uchvácení, co se pro něj samotného stává jistou reflexní plochou, ve které je schopen vidět sám sebe v novém, jiném světle, to je záležitostí každé individuální zkušenosti s dílem.

Dílo je na základě svého oduševnění, svojí živosti schopné komunikovat jak se svým autorem, tak se svým vnímatelem. Jaký text nebo texty na Vás působí jako ta zmíněná reflexní plocha, na jejímž povrchu nalézáte stále novou zkušenost četby?

Takových je celá řada. Tak třeba zmíněný Baudelaire – nejen jeho básně, ale také básně v próze. To je určitě autor, který mě stále znovu a znovu fascinuje. V české poezii je to velmi obtížné, protože těch umělců a děl je bezpočet. V podstatě každé skutečně silné umělecké dílo se nám vždy znovu, při každém obnoveném aktu vnímání, v každém znovuzapočatém procesu recepce, ukáže zase z jiné perspektivy, kterou jsme zatím zdánlivě přehlédli nebo neviděli. Mně to vždy evokuje krystal, jímž otáčíme v ruce. Nikdy jej nevidíme vcelku – vždy vidíme jen určitou plochu, otočíme jím a vidíme zase další plochu, která má svůj jas, svůj specifický lesk, své kouzlo. A tak to je s každým dobrým uměleckým dílem.

Může umělecký text o svou duši přijít?

Jan Mukařovský uvažoval o aktuální a nadčasové estetické hodnotě. Jako silný příklad bychom mohli uvést antické tragédie, které se stále inscenují a jsou velkým předmětem inspirace pro současné umělce. Potom máme díla, která ve své době měla velmi silnou recepci a velmi živou aktuální hodnotu, ale byla to hodnota časová, která s tou dobou jaksí vyprchala. Kdo by dnes vzal do ruky texty Paula Heyseho? Kdo ví, že to byl nositel Nobelovy ceny za literaturu? Ale Shakespeara nebo Cervantese čteme dodnes – tady se stále něco obnovuje, ať už to nazveme nadčasová estetická hodnota, duše díla nebo ona *enargeia*, to živé, živoucí, pro co italská renesance vzhledem k malířským dílům měla pojem *vivacità*.

GRECO, El
Vidění sv. Jana – Otevření páté pečeti,
1608–1614
Metropolitan Museum of Art, New York



Knihovna Katolické teologické fakulty

Fakultní knihovna v uplynulých dvou letech prošla velkými změnami. Pečlivou a každodenní péčí knihovníků se mění na prostor přívětivý, rozmanitý a nabízející mnohé knihovnické služby svým čtenářům z řad fakultních studentů a pedagogů, kteří zde využívají knihovního fondu pro své samostudium, přípravu na semináře či přednášky, ale i z řad široké veřejnosti.

Současná knihovna Katolické teologické fakulty vznikla v roce 2005 sloučením fakultního fondu a fondu Centrální katolické knihovny ve vlastnictví Arcibiskupství pražského, který postupně vyrostl z tzv. Pokoncilní knihovny (kdysi Knihovny liturgické pokoncilní obnovy). Převládají proto tituly s teologickou a duchovní tematikou. Čtenář zde může najít i knihy z oblasti etiky, filozofie, religionistiky, historie a literární vědy. Nezanedbatelný je samozřejmě i segment uměnovědných knih.

Celý knižní fond čítá na 200 tisíc svazků. Z nich naleznou čtenáři skoro 20 tisíc knih ve velké studovně, která je tichou místností určenou pouze ke studiu. Novinkou letošního roku je zřízení nové komunitní studovny, která je menší svým rozsahem, ale umožňuje větší prostor pro společnou práci studentů – ať při přípravě týmových

seminárních prací, při jazykové výuce nebo doktorandských diplomních seminářích.

O fond i čtenáře se v naší knihovně stará osm knihovníků. Ne všechny však můžete potkat u výpůjčního pultu. Knihovní tým čítá i tři katalogizátory, kteří mají na starosti evidenci a správné zařazení a označení nových knih ve fondu. Každý rok se totiž knihovna rozrůstá o nové a nové publikace, aby držela krok s vývojem svých oborů a mohla čtenářům nabídnout nejnovější vědecké poznatky. Tyto nové knihy nenabýváme pouze nákupy. Často jsou nám předány díky odkazu již zesnulého dobrodince. A tak se může čtenáři dostat do rukou kniha z původní knihovny kardinála Miloslava Vlka, patera Jiřího Reinsberga či prof. Jaroslava V. Polce. Nově také knihovna spravuje fond doc. Jaroslava Meda.

Knihovna nezapomíná žít ani současností a pravidelně svůj práh překračuje prostřednictvím sociálních médií – Instagramu a Facebooku. Nebojte se však především Vy sami překročit její skutečný práh a přijďte nás navštívit!

Marie Opatrná – Kateřina Bajtlová

Foto: Marie Opatrná





Foto: Marie Opatrná



Foto: Helena Kodalíková



Foto: Helena Kodalíková



Foto: Marie Opatrná



Foto: Helena Kodáliková



Foto: Helena Kodáliková



Foto: Helena Kodalíková

Foto: Marie Opatrná



Byl jsem nemocný, a navštívili jste mě



MUDr. Mgr. Martin Moravec, O.Cr.
kněz, řeholník

Velmi účinným
prostředkem proti
eutanazii je osobní
zkušenost s dobře
fungující hospicovou
péčí.

S Martinem Moravcem rozmlouvá Zuzana Matisovská

Sv. Anežka zverila Rytierskemu rádu Křižovníků s červenou hvězdou starostlivost o chudobných a strádajících v swojej zemi. V životě Martina Moravce sa toto povolanie uskutočňuje pozoruhodným spôsobom. Po absolvovaní štúdia medicíny a niekoľkoročnej lekárskej praxi vstúpil do kláštora Křižovníkov a vyštudoval teológiu na KTF UK. Dnes vypomáha ako kaplán vo farnosti sv. Petra v Prahe Na Poříčí, ako lekár na I. interní klinice FNKV a súčasne prednáša na 1. LF UK. Dlhodobu sa zaoberá paliatívnou starostlivosťou a v práve prebiehajúcim období prípravy zákona o eutanázii spolupracuje na založení domáceho hospicu.

Mnohí odborníci v zahraničí tvrdia, že volanie po eutanázii je v skutočnosti volaním po lepšej paliatívnej starostlivosti a zákon o eutanázii náhradou za jej nedostatok. Platí to i v českom prostredí, kde je v prieskumoch verejnej mienky dlhodobu väčšina verejnosti za legalizáciu eutanázie?

Netvrdí to jen odborníci v zahraničí, ale i u nás. Myslím si, že velké množství lidí je nakloněno eutanazii kvůli své špatné zkušenosti. Setkali se s neřešeným či dokonce zdravotníky způsobeným utrpením, které je vede k přesvědčení, že „raději eutanazii než dočkat se tohoto.“ Je ale otázka, zda nedostatečnou péči o potřebné máme řešit tím, že odstraníme potřebné, a ne existující problémy. Existují též lidé uvažující čistě ekonomicky, kteří nevidí smysl ve vydávání peněz na „neperspektivní“ staré a nemocné. Nakonec jsou jisté i ti, o které by třeba bylo dobře postaráno, ale v situaci nějaké nevyléčitelné nemoci nevidí smysl žít dál. Zvlášť pokud myslí, že je čeká jen postupné ubývání sil a zvyšování závislosti na druhých. Nelze druhým diktovat, jak mají prožívat závěr svého života, ale mnohdy lze takové lidi doprovázet. Zůstává totiž podstatný rozdíl mezi tím, když nemocného zahubí nemoc, nebo když se začneme hubit navzájem. Eutanazie je komplexním etickým tématem s dalekosáhlými důsledky, ale obávám se, že jen málo lidí je zná a reflektuje. To platí i o zákonodárcích, kteří o ní mají za nějaký čas rozhodovat.

Termín eutanázia pochádza z gréckeho eu-thanatos, teda „dobrá smrť“. Je eutanázia skutočne to najlepšie, čo môžeme našim blízkym ponúknuť?

Usmrcování zoufalého člověka podle mě není dobrou smrtí. Naopak pomoc člověku dostat se ze zoufalství a zorientovat se v tíživé situaci, pomoci řešit dosud nevyřešené, to je součást „dobrého“ umírání. Mnoho lidí má strach z fyzického utrpení, které ale dnes dokážeme ve většině případů řešit. Ještě častěji však lidé trpí z jiných důvodů. Klasicky se rozlišuje stránka biologická, psychologická, sociální a spirituální. V dobře fungujících hospicích dokáží identifikovat původ utrpení a zvolit adekvátní odpověď. Tam, kde jsou tyto potřeby ošetřeny, lidé o eutanazii nežádají a bývají naopak vděční za čas, který jim ještě zbývá.

Aj kresťania však často hovoria nie len o bolesti, ale aj o tom, že nechcú byť odkázaní na druhých.

Pro některé je tím nejtěžším možností, že by mohli zůstat svým blízkým „na obtíž“. Ani já bych to nechtěl. Ale podívejme se na to z druhé strany. Nehrozí, že právě tímto směrem bude vyvíjen tlak na finančně i jinak „náročné“ nemocné? Že se od nich bude očekávat a bude jakousi novou morální „povinností“ takovýto život ukončovat?



CRESPI, Giovanni Battista
Duše vystupující na nebesa, 1617
San Vittore, Varese

Súvisí so všeobecnou neochotou uvažovať o tejto téme inak neprijatie základného vzťahového rozmeru života – faktu, že sme v nejakej forme neustále na sebe navzájom závislí, nie je možné sa tomu vyhnúť a v istých obdobiach sa to prirodzene stáva intenzívnejším a zjavným?

Může k tomu přispívat to, že lidem chybí důvěra ve druhé. Je příznačné, že se mnoho lékařů a zdravotních sester nechce nechávat hospitalizovat. Možná kdybychom měli jistotu, že o nás bude v kritické situaci dobře a lidsky postaráno, budeme naše odkázání na péči druhých snášet lépe. Ale místo toho, abychom řešili kvalitu a problémy našeho zdravotnictví, uvažujeme o urychlení smrti. Nestojíme před volbou ze dvou špatných řešení – současná podoba péče, nebo eutanazie – kdy se to druhé může jevit mnohým jako přijatelnější. Hospicové hnutí je dokladem, že existuje reálná alternativa. Samozřejmě i mezi hospici jsou rozdíly, tak jako se liší různá zařízení jiných odborností. Kvalita péče se odvíjí od lidí, kteří ji poskytují. Proto myslím, že řešením nemohou být nová administrativní opatření, ale především výchova a vzdělávání zdravotníků. Můžeme se učit od těch hospiců, které mají všeobecné uznání, a jejich zkušenosti přenášet i do dalších zdravotních a sociálních zařízení.

Sú ľudia v zdravotníctve otvorení učiť sa zavádzať prvky zdôrazňované v paliatívnej starostlivosti do svojej práce? Osobne sa často stretávam s tým, že ľudia všeobecne uznávajú veľkú hodnotu práce zamestnancov hospicov, ale takýto prístup je v ich očiach utópiou, o ktorú sa nemá zmysel snažiť z dôvodu veľkej psychickej záťaže na personál. Sú presvedčení, že takúto prácu jednoducho nebude mať kto robiť.

Není pravda, že by se nenašli lidé ochotní v paliativní péči pracovat. Naopak je stále více těch, kterým dává smysl věnovat svůj čas umírajícím. Možná je důvodem i rozdíl od běžné nemocniční praxe, která je dnes neúměrně zatížena administrativními povinnostmi. Zdravotníci nechťejí být úředníky trávícími hodiny času kontrolováním chybějících razítek a desítek jiných náležitostí. Chtějí být s nemocnými a to možná i tehdy, když z medicínského hlediska nemají dobrou perspektivu. Také není utopií přítomnost paliativních týmů v nemocnicích. Tam, kde začaly fungovat, se ukazuje, že jejich práce přináší odlehčení pro zbytek zdravotního personálu. Někteří pacienti a situace vyžadují mnoho času a spíše sociální než medicínské intervence. Někteří nemocní se stále něčeho dožadují – důvodem je potřeba přítomnosti druhého člověka. Lze-li takové doprovázení delegovat na specialisty, mohou se ostatní zdravotníci věnovat své práci.

Je dôležité, aby mal človek pracujúci s umierajúcimi vieru? Odráža sa tento rozmer viditeľne na kvalite vykonanej práce? Môže i človek bez náboženského zázemia pracovať v oblasti paliatívnej starostlivosti rovnako dobre?

Vždycky platí, že člověk může rozdávat z toho, co má. I ten, který se výslovně nehlásí k žádnému náboženství, může vnímat jedinečnou hodnotu lidské osoby bez ohledu na to, nakolik je výkonná a zdravá. Takový člověk bude ochotný věnovat druhým čas, být jim nablízku. A tato služba může být jeho cestou k Bohu – věříme přece, že v každém trpícím je reálně přítomný Kristus (srov. Mt 25,31–46). Stojí za pozornost, že mnoho lidí pracujících v pomáhajících profesích je spokojených a šťastných a jejich práce jim dává smysl. Křesťanská víra otevírá širší obzory, dává naději tváří tvář utrpení a umírání, a je tak bezesporu výhodou. Ale jsou věřící, kteří podle své víry nežijí, a jsou nevěřící, pro které je jejich služba druhým cestou k víře. Zažít to, že závěr života může být sice velmi náročným, ale přesto krásným a vzácným časem, dokáže změnit postoj člověka k utrpení a nakonec i k víře. Myslím, že velmi účinným prostředkem proti eutanazii je osobní zkušenost s dobře fungující hospicovou péčí.

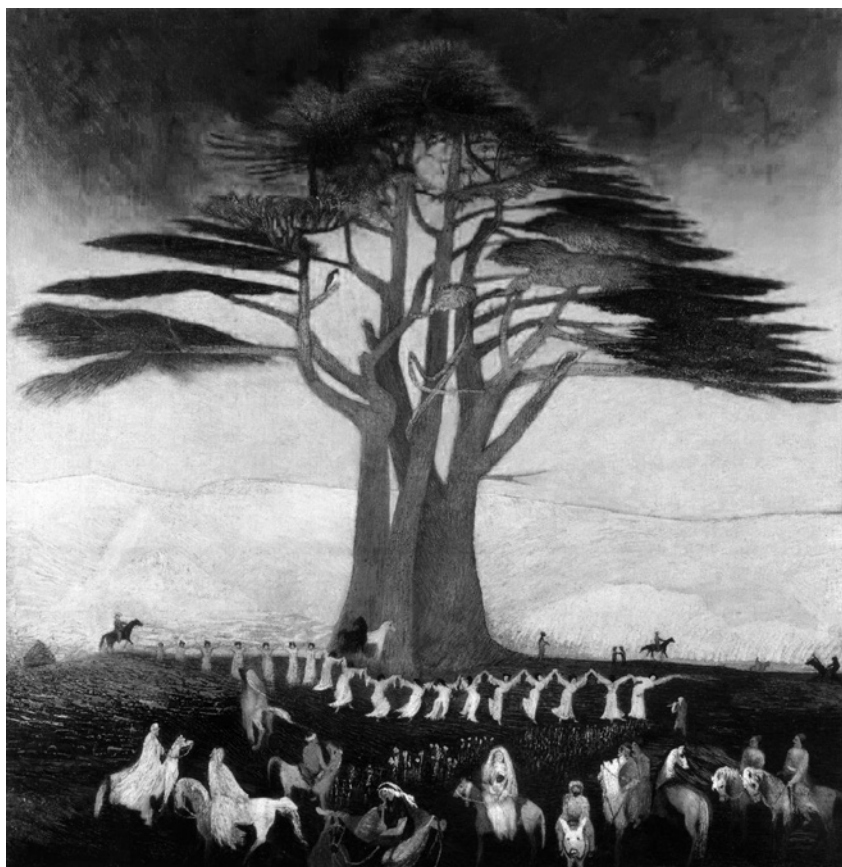
Líši sa niečím nároky pracovníka hospicu od pracovníka bežného zdravotníckeho zariadenia?

Nenahraditelnou úlohou věřících hospicových pracovníků je doprovázet umírající modlitbou. To je samozřejmě úkolem křesťana v každém povolání, ale o to naléhavějším se stává na konci života. Je potřebné si uvědomovat vzácnost

tohoto času, nesklouznout k rutině, k lehkovážnému postoji, že „toto“ jsem už mnohokrát zažil a už mě nic nemůže překvapit. Jako důležité znamení toho, jak na tom člověk je, považuji humor. I v této službě je dobré umět se věcem zasmát, což je něco jiného než cynické vysmívání se. Vtip dokládá neztracený cit pro detaily a jedinečnost. Je též způsobem, jak zážitky uchopit a zpracovat. Specifikem hospicové péče je i velký požadavek na týmovou spolupráci. Být vnímavý vůči kolegům, umět se podržet, poradit, zastoupit.

Myslíš, že sa dá celá problematika eutanázie a paliatívnej starostlivosti považovať za znamenie doby, ako o tom hovorí II. vatikánsky koncil?

Boží láska, kterou se necháváme proměnit a kterou skrze konkrétní skutky milosrdenství projevujeme navenek, je vždy jedním z nejučinnějších způsobů evangelizace. Volání po eutanazii je určité znaméním o naší době, alarmem, že je potřeba něco změnit. Jsou lidé, kteří jsou ve svém utrpení opuštění, ignorovaní. Do tohoto prostoru křesťan musí vstupovat. Máme co nabídnout, když přicházíme ne jen za sebe, ale s Bohem. Podstatným prvkem naší víry je schopnost vidět Krista v těch kolem nás. Je to nejen morální zákon křesťanů, ale i naše spiritualita. Jinou cestu neznám.



CSONTVÁRY KOSZTKA, Tivadar
Poutníci putující k cedru libanonskému,
1907
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

I teologie se vyjadřuje současným jazykem



Mgr. Petr Vizina
novinář

Studium teologie
a etiky mi nabídlo
určité vzorce, kterými
můžu uchopit to,
co je okolo mě.

S Petrem Vizinou rozmlouvá Marie Opatrná

Absolventi dálkového studia patří často k extrémně vyčerpaným lidem. Mají bobatý pracovní i osobní život. A i přesto si vezmou další závazek dálkového studia, při kterém musí o sobotách a mnoha večerech a nocích studovat. Vy jste byl uplynulých deset let vedoucím kulturní redakce zpravodajství ČT, připravoval jste pořad Kultura +, nyní spolupracujete s Českým rozhlasem a Aktuálně.cz. Co tedy vedlo ke studiu na KTF Vás?

Novináři si často kladou otázku, co je správné. A jelikož je každá situace jiná, potřebujete mít trochu pevnější, řekněme etické zázemí. V Lidových novinách kdysi vyšel rozhovor o aplikované etice na KTF UK s etikem Jaroslavem Lormanem. Skvělé, říkal jsem si, přesně tohle chci systematicky studovat. Zároveň mi ale bylo jasné, že předpoklady etiky vycházejí z teologie, takže tu bude třeba studovat nejprve. A tím se mi to naskládalo na devět let života.

Takže jste si udělal takový menší plán na 10 let dopředu.

Nejsem na plánování moc dobrý, ale když se chcete dozvědět něco do hloubky, prostě to trvá. Studoval bych i tak, to je součást bohoslužby i práce na sobě samém. Je ale pravda, že když připravujete pořad o literatuře, musíte číst, do školy znovu musíte číst, potom v sobotu ráno na řečtině ani nevidíte na písmenka a výsledek podle toho vypadá. Nikdo mě neupozornil, že studium může trvat tak dlouho. Nakonec už jsem to nemohl vzdát, když jsem investoval tolik času.

Na KTF jste vystudoval bakalářský obor Teologické nauky, který jste uzavřel prací Teologické motivy v současné české literatuře, v níž jste zpracoval literaturu současných spisovatelů – Michala Viewegha, Václava Kabudy, Jiřího Hájíčka, Jaroslava Rudiše aj. Poté jste pokračoval na navazujícím magisterském oboru Aplikovaná etika a zde jste v červnu tohoto roku ukončil studium prací Etika dialogu v díle Michela Fabera. Právě za ni jste nyní nominován na univerzitní cenu Josefa Dobrovského. Princíp obou prací byl v hledání etických či teologických motivů v literárních dílech, do kterých ale teologie primárně dávána nebyla. Co Vás k tomu vedlo a jak se Vám to dařilo?

Soudobá literatura nějak svědčí o člověku, jak přemýšlí, co jím zmítá. Fundamentální nebo systematická teologie mi dává předpoklady k tomu, abych mohl lidské postoje a životní pozice promýšlet. Zároveň platí, že i teologie se vyjadřuje současným jazykem, čili existuje tu spousta spojnic. Ale mě nejde o nějaké roubování. Spíš jsem potřeboval, aby to, co je tekuté, vyjádřitelné v symbolech, jako je situace současného člověka a jeho kultura, nějak komunikovalo s pravdami dogmatu. Čili zčásti jde o to, že jako novináře mě zajímá, co se kolem mě děje. A přiznávám, že mě teologické myšlení jednoduše baví.

Pokud jde o práci na Aplikované etice, znovu jsem vycházel ze současné kultury, kterou jsme podle mě povinni nějak číst a snažit se ji pochopit. V dnešní kultuře se znovu objevují náboženské motivy a vyprávění, přestože společnost Západu sama sebe chápe jako nenáboženskou. Přesně to je případ Nizozemce Michela Fabera. Vzal jsem si tedy jeho romány za příklad současné kultury Západu a soustředil se na to, jak u Fabera vypadá dialog mezi současnou kulturou a náboženstvím ve světě pospojovaném globalizací. Máme potřebu žít dialogicky, ač to neumíme. Spíš v rozhovoru čekáme, až ten druhý udělá pauzu a nadechne se, abychom mohli spustit. Zajímala mě morálka takového dialogu, asymetrie mocenských pozic, kulturních odlišností.



GANDOLFI, Gaetano

Sv. Justyna a anděl strážný doporučují duši dítěte Madoně s dítětem, 1792–1793
Private collection

GIORDANO, Luca

Panna Maria s dítětem s dušemi v očistci, c. 1650

San Pietro di Castello, Venice



Mohl byste uvést nějaký konkrétní příklad toho, jaké teologické motivy jste našel v současné literatuře?

Zdá se, že od Viewegha nebo Kahudy bude k solidnímu teologickému uvažování daleko, to uznávám. Ale teologické myšlení přece nějakým způsobem vypovídá o Božím zjevení a ve světle toho zjevení je vidět i člověk, jeho čas, jednání, historie. Jednoduše, součástí teologie je antropologie. Co si o člověku myslíme, jaké je jeho zacílení, jestli je bytostí transcendentní, jestli nějak zobrazuje svého Tvůrce, jestli je lidská přirozenost prožraná jak červivé jablko, nebo jestli ji božský Logos přijal a vykoupil a co to pro nás vlastně znamená.

Snažil jsem se příběhy z textů Hájíčka, Kahudy nebo Sidona nepasovat násilně na dogmata víry. Zároveň ale platí, že víra je vyjádřená příběhy, v nichž vystupuje Bůh a lidé. Fascinovalo mě, jak křesťanská tradice uvažuje o Nejsvětější Trojici, jak si vykládá Ježíšovo učení a co se z toho dá vyvodit pro vztahy mezi lidmi i ve společnosti. Michal Viewegh je vírou netknutý, ale přesto v jeho povídce vystupuje muž, který chce jednat správně, a nechápající okolí mu za to nadává do pánbíčkářů. Svědomí je velký teologický motiv. Naopak třeba Jiří Hájíček s náboženskými motivy pracuje, ale jsou zasuté v historii jeho kraje, jižních Čech. Hájíčkovým tématem je nemožnost jednoho člověka přiblížit se druhému, nemožnost něco sdělit. Sdílení je další téma víry. Kahuda ve svém posledním románu demonstruje postoj člověka sevřeného radikální nedůvěrou, absolutní skepsí vůči svému okolí. Tohle přece známe z rozdrobené společnosti, bez pojiva vzájemné důvěry, když lidé čekají od druhých jen to nejhorší, společnost se snadněji ovládá. Tohle je přece inverze dalšího velkého tématu, tedy víry samotné. U Anny Bolavé vidíme dívku, která je neúspěšná ve světě, který akcentuje rychlost, výkon a sílu. Sbírá byliny a stejně jako ty byliny usychá. Nehodí se ke světu, který nám sugeruje, že jediné prosazením své vlastní vůle budeme šťastní. K tématu vůle, autonomie, sebeprosazení má teologie co říci. Karol Sidon, spisovatel a vrchní zemský rabín, je vedle zmíněných spisovatelů rovněž skutečným teologem, znalcem židovského myšlení a praxe, ale také velkým fanouškem sci-fi a fantasy. A pan rabín za sebou po práci roky zamykal dveře, pustil fantazii z uzdy a napsal tisícovky stran dlouhý příběh, v němž se pozná, o čem dumá, jak si s historií a s fakty pohrává. I tahle zábavnost má svoje teologické konotace. Případá nám, že hra je pro děti, ale pokud stvoříte svět, v němž není prostor pro hru, tedy pro tvořivost, je to spíš výrobní linka. Pořád vycházím z myšlenky, že člověk je obrazem Božím. A právě tyto příklady jsem rámoval fundamentální teologií, aniž bych znásilňoval jak teologii, tak literaturu. Cílem bylo je jenom vedle sebe položit a dívat se, jak spolu komunikují.

Co je Vaše niterné novinářské téma, hudba, literatura?

Nejbližší mi je téma, v němž se protíná náboženské myšlení se současnou společností. Dá se třeba pro obnovu Mariánského sloupu argumentovat ve veřejné rozpravě z náboženských pozic? A budou to legitimní pozice v rozpravě společnosti, která je sekulární? Těžko na takovou otázku odpovědět jen z pozic znalce barokního umění, ale je dobré si znalce umění té doby vyslechnout. Nedávno jsem dělal knižní rozhovor s americkým historikem Timothyem Snyderem, znalcem dějin střední Evropy 20. století. Když jsme se bavili o tom, jak přemýšlet o historii, řekl velmi zajímavou věc. Chcete-li rozumět své vlastní době, měli byste dopodrobna probídat alespoň jedno období dějin a pokud možno mu co nejpřesněji porozumět. Měli byste mít nějaké vlastní téma. Najdete pak určité vzorce lidského jednání a při pozorování dneška uvidíte, v čem se opakují. Studium teologie a etiky mi nabídlo určité vzorce, kterými můžu uchopit to, co je okolo mě, aniž bych argumentoval svým přesvědčením, založeným třeba na pouhé estetické libosti, že se mi prostě jen něco líbí. Mohu se věnovat tématům, k nimž má co říci kultura společnosti, její dějiny i třeba myšlení autorů morální teologie.

Takže Vás studium pro další práci ovlivnilo?

Teologie a etika pro mě neměla být „užité umění“ s nějakým praktickým efektem, ale nakonec to tak trochu dopadlo. Teď jsme se například s mým editorem v deníku Aktuálně.cz dohodli na článku s tématem radikálního ekologického hnutí Extinction Rebellion. Jako společnost se zatím nedokážeme shodnout na vážnosti ekologického ohrožení Země, ale vědci i papežský dokument Laudato si popisují náš společný příbytek jako akutně ohrožený lidskou chamtivostí a spotřební mentalitou. Nastupují radikální ekologická hnutí, nemají úspěch u voleb, a tak volají k činu. Ale kde je správné být radikální a kde začíná fanatismus, který by pro záchranu Země chtěl obětovat životy, samozřejmě těch druhých? Jeden z vůdců Extinction Rebellion vyhrožuje tím, že když lidé nepřestanou méně létat, mohou blokovat londýnská letiště drony. Je ospravedlnitelné pro dobrou věc ohrozit někčí život? To je přece velké etické téma.



GIMIGNANI, Giacinto
Anděl a ďábel bojují o duši dítěte
Private collection

Podivuhodný příběh děkanské medaile

VOJTĚCH NOVOTNÝ

Statut Univerzity Karlovy uvádí, že děkani Katolické teologické fakulty, Evangelické teologické fakulty a Husitské teologické fakulty mají nosit při ceremoniích své vlastní medaile, jež se liší od těch, které užívají ostatní akademičtí funkcionáři. Každá z nich v sobě zrcadlí cestu, kterou ta která fakulta prošla v období komunistické diktatury, a jejich užití je znakem toho, že si tyto dějiny nesou s sebou. Příběh *naší* insignie je nenápadný, ale zaslouží si, aby byl připomenut právě v době, na niž připadá sedmdesáté výročí vytržení fakulty ze svazku univerzity (1950) a třicáté výročí její re-inkorporace (1990) v návaznosti na sametovou revoluci (1989).

* * *

Události, jež popisujeme, tedy patří do kontextu perzekuce katolické církve a omezování akademických svobod ze strany komunistického totalitního režimu.

Zákon č. 58/1950 Sb., o vysokých školách, účinný od 3. 6. 1950, stanovil: „Bohoslovecká fakulta Karlovy univerzity v Praze se vyjímá ze svazku této univerzity. Cyrilo-Methodějská bohoslovecká fakulta Palackého univerzity v Olomouci se vyjímá ze svazku této univerzity.“ Správu a dozor měl vykonávat ministr pověřený řízením Státního úřadu pro věci církevní. Vnitřní poměry měla vláda stanovit nařízením. (Na okraj budíž řečeno, že bezdomá, ale ještě nepodrobená pražská fakulta má dokonce jednoho doktora teologie, jímž byl 23. 7. 1950 prohlášen Oto Mádr.)

Vládní nařízení č. 112/1950 Sb., o bohosloveckých fakultách, účinné od 26. 7. 1950, pak deklarovalo: „Veškeré římskokatolické bohoslovecké studium v českých krajích se soustřeďuje v římskokatolické bohoslovecké fakultě v Praze, která je samostatnou bohosloveckou fakultou a nese název «Římskokatolická cyrilometodějská bohoslovecká fakulta v Praze».“ Olomoucká fakulta i diecézní a řádová učiliště „se zrušují“. Jediná zbylá, nově pojmenovaná fakulta nadále sídlila spolu s kněžským seminářem na dejvické adrese, dokud nebyla na podzim 1953 odsunuta do Litoměřic. Tam zůstala do léta 1990. V letech 1968–1974 měla pobočku v Olomouci.

Letní měsíce roku 1950 byly poznamenány snahou o organizační a personální zabezpečení fakulty. Za budoucí pedagogický sbor jednal dogmatik a znalec semitských jazyků Vojtěch Šanda. Na fakultě sice již šestnáct let nepůsobil, nyní však svou autoritu dobrovolně nasadil do služeb SÚC. Jeho pravou rukou z řad dosavadních profesorů byl novozákonník Jan Merell. Oba se snažili hájit zájmy fakulty a církve, jak jen to bylo možné, samozřejmě za cenu velkých ústupků a kompromisů. Čelili zvůli a nepoučenosti představitelů moci, a také odporu z řad profesorů, studentů, katolické hierarchie i veřej-

nosti – zejména poté, co biskupové prohlásili, že jde o fakultu *novou* a že při jejím zřízení, stejně jako při zřízení interdiecézního kněžského semináře, nebylo dodrženo kanonické právo, takže tam nikdo nesmí studovat, vyučovat či vychovávat.

Představitelé SÚC se pokusili zlomit odmítavý postoj biskupů přesvědčováním, zastrašováním a lstí. Úspěšně. Všichni ordináři – až na českobudějovického Josefa Hloucha – v průběhu září 1950 podepsali výzvu, aby seminaristé ke studiu i formaci nastoupili. Pražský arcibiskup Josef Beran vydal i potřebné kanonické mise. Fakultu a seminář se pak již podařilo otevřít. Přesto sem mnoho seminaristů a učitelů nastoupit nechtělo: nevěřili autentičnosti a dobrovolnosti biskupských provolání a setrvali u toho, že je fakulta *kanonicky nelegitimní*. Mnozí z nich byli povoláni k PTP nebo vystaveni jiným formám represe. Někteří se věnovali utajovanému studiu teologie. Další se pak na fakultu přihlásili později, když už se její postavení stabilizovalo.

Kanonické posouzení situace, o které se biskupové i věřící opírali, bylo mylné. Přistoupili totiž na tvrzení a dojem, že je vytvářena instituce *nová*, a podle toho ji posuzovali. Ve skutečnosti však pražská teologická fakulta trvala z hlediska práva civilního i kanonického – ač mimo univerzitu, potupena, znásilněna, s vadami, novým názvem a zásadní strukturální i personální proměnou. Na počátku léta 1950 si to však takřka nikdo neuvědomoval. Jenom profesor Šanda použil právě tento argument k tomu, aby pro ŘkCMBF získal podporu arcibiskupa Josefa Matochy, nejvlivnějšího z českých a moravských biskupů v situaci, kdy byl Beran internován. Psal mu:

„Lépe jednu vším důkladně vybavenou fakultu v centru než několik regionálních ústavů bez pomůcek a řádně kvalifikovaného personálu. Tak znělo heslo osvícených duchů již za staré doby, a proto ve středověku se putovalo daleko k bohatým pramenům vědy, kde působili osvědčení, ba věhlasní učitelé. Třídění duchů a talentů v jediném centru je snadnější a koncentrace skýtá mohutnější podnět k ušlechtilému zápolení na poli vědeckém. Z toho hlediska

Medaile děkana Katolické teologické fakulty, líc
(foto: Marie Opatrná)





Medaile děkana Katolické teologické fakulty, rub
(foto: Marie Opatrná)

nutno rozhodnutí vlády o jediné bohoslovecké fakultě pro země koruny české jen vítati. Toto rozhodnutí nabylo rázu politické nutnosti, proti které nelze se vzpírat, uvážíme-li, že jediná spása náboženství u nás spočívá v zachování toho, co máme, a ve sjednocení všech sil na programu: Tětvly nalomené nedolomit a knotu doutnajícího neuhasiť (Matouš 12,20). [...] Nejde o zřízení fakulty nové, nýbrž o řádné vybavení fakulty již stávající.“

* * *

A zde, u obhajoby kontinuity pražské teologické fakulty, se vrací příběh děkanské medaile. První snímky děkanů ŘkCMBF ukazují, že nosili medaili s novogotickým pomníkem Karla IV. na Křižovnickém náměstí, kterou k 500. výročí univerzity v roce 1848 vytvořil Václav Jan Seidan (akademik funkcionáři ji nosí dodnes). Význam tohoto gesta se ale plně odhaluje až u insignie, o níž je řeč zde.

V okamžiku, kdy ji profesorský sbor nechal vytvořit, vyšel z medaile, kterou roku 1948 na popud Českého vysokého učení technického vytvořil k 600. výročí univerzity Otakar Španiel pro rektora Univerzity Karlovy (nosí ji dodnes). Vedle ní bylo vyraženo 30 medailí ve stříbře, které ČVUT věnovalo funkcionářům vysokých škol a významným osobnostem kulturního a politického života. Právě jedna z nich, pozlacená, byla použita pro tvorbu medaile děkana Římskokatolické cyrilometodějské bohoslovecké fakulty v Praze.

Na jejím líci je variace pole nejstaršího pečeti Univerzity Karlovy s Karlem IV., který předává sv. Václavovi zakládací listinu pražského obecného učení a svěruje ji do ochrany zemského patrona. V opise stál nápis: RECTOR MAGNIFICUS UNIVERSITATIS CAROLINAE PRAGENSIS, který byl ovšem v našem případě odříznut. Střední pole pak bylo vsazeno do nového rámce, takže původní rub je neviditelný.

Na novém rubu je nyní uprostřed vyražena zkratka Q.F.F.F.S., jež vychází z Ciceronem citované divinační formule Quod felix, faustum, fortunatumque sit (kěz je to ke štěstí, zdaru a prospěchu), kterou byla zahajována důležitá veřejná jednání (*De divinatione* I,102). Opis zní: ROMANA CATHOLICA FACULTAS S. THEOLOGIAE CYRILLO METHODIANA PRAGENSIS (Římskokatolická cyrilometodějská bohoslovecká fakulta v Praze).

Domnívám se, že volba Španielovy medaile a její následná úprava by mohla být dílem Josefa Cibulky, který byl na naší fakultě profesorem křesťanské archeologie

a dějin církevního umění. On to byl, kdo před prázdninami 1950 navrhl, aby za odcházející profesorský sbor jednal Merell, protože jako bývalý koncentráčník, který osobně zná řadu komunistů, nejspíše dokáže hájit zájmy fakulty i církve. Cibulka to byl, kdo navrhl, aby fakulta nesla jméno Svatovojtěšská nebo Cyrilometodějská (druhý název pak byl zvolen ve snaze o zdůraznění jednoty s Olomoucí). A snad právě on také navrhl, aby byla nová insignie vytvořena s užitím Španielovy medaile. Je pravděpodobné, že ji měl v osobním vlastnictví – vždyť byl předsedou komise pro oslavu 600. jubilea univerzity.

Navíc si byl lépe než kdo jiný vědom jejího symbolického významu: tím, že si Římskokatolická cyrilometodějská bohoslovecká fakulta v Praze zvolila pro děkanskou insignii motiv, který připomínal původní pečeť pražského obecného učení, deklarovala svou kontinuitu s teologickou fakultou Univerzity Karlovy a svůj soulad s ideou společenského soužití založeného na křesťanském pojetí lidství a svobodné, svrchované, prozápadně orientované české státnosti. To vše právě v okamžiku, kdy byla ze svazku univerzity vyhnána ateistickým totalitním režimem, kdy jí byl upírán vznik v letech 1347–1348 i následná historie a spolu s tím také papežské založení a kanonické oprávnění.

Tentýž argument historické a právní kontinuity lze vyčíst z latinsky psaného velikonočního pozdravu, který ŘkCMBF roku 1954 rozeslala 37 evropským katolickým fakultám: „Vznikem první středoevropské bohoslovecké fakulta, dědička a pokračovatelka ve slavných tradicích proslulého zakladatele Karla IV., Otce vlasti, a jeho velikého učitele pařížského Klementa VI.“ Později, roku 1968 ústně a roku 1981 písemně, Svatý stolec v téže argumentační linii uvedl, že z jeho hlediska se v případě fakulty „Římskokatolické cyrilometodějské bohoslovecké fakulty v Praze se sídlem v Litoměřicích“ nejedná o fakultu novou, nýbrž stále o původní, roku 1347–1348 založenou teologickou fakultu pražskou, jejímž velkým kancléřem je pražský ordinář, a jež se proto má řídit platnými kanonickými předpisy.

Jako taková byla roku 1990 re-inkorporována do Univerzity Karlovy.

To vše je slovy vyjádřeno v našem statutu a výtvarně vepsáno do děkanské insignie. To vše si právě nyní připomínáme.

Hlavní použitá literatura:

Horna, Richard. Prof. Otakar Španiel jako medailér československých vysokých škol, *Numismatické listy* 1950/1–2, s. 20–32

Novotný, Vojtěch. *Katolická teologická fakulta 1939–1990: Prolegomena k dějinám české katolické teologie druhé poloviny 20. století*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2007

Novotný, Vojtěch. Působení Josefa Cibulky na teologické fakultě Karlovy univerzity. In Jarošová, Markéta (ed.). *Professori Josef Cibulka ad honorem*. Praha: TOGA, 2009, s. 17–33

Krakov

JOSEF BARTOŇ

Tříčtvrtémiliónové město s rozlehlým kompaktním historickým centrem, snoubící v sobě důstojnost sídla krále i sympatickou svěžest neagresivní modernity, se mi stalo přátelským domovem na šest měsíců od září 2018 do února 2019 (díky projektu „mezinárodní mobilita výzkumných pracovníků UK“ v rámci OPVVV) a pak ještě na jeden měsíc v letním období (na základě malého stipendia AIA). Pohostinné zázemí mi poskytla útulně malá Fakulta polonistiky Jagellonské univerzity (UJ), užším „domovem“ mi byla činorodá Katedra Historie Jazyka i Dialektologie v čele s prof. Renatou Przybylskou, zároveň děkankou fakulty. Pobyt byl badatelský, bez výukové povinnosti, takže jsem se mohl soustředit na témata, která mne zajímají a jež jsou v polském prostředí (na rozdíl od našeho) již desítky let bohatě reflektována: dějiny biblického překladu, jazyk v náboženském diskursu, biblický styl a jeho vývoj, a v neposlední řadě využití dialektu a sociolektu v biblickém textu.

Jagellonská univerzita je (po naší Karlově) druhou nejstarší univerzitou ve střední Evropě – byla založena r. 1364. Moje fakulta sídlí přímo v staré univerzitní čtvrti, která zabírá několik bloků na okraji Starého Města s domy většinou z 15.–19. století, se starobylými dvorky a zahradami ve vnitroblocích, které slouží studentům i učitelům k setkání, posezení, zakouření či zotavení po zkoušce. Při vchodu na fakultu najdeme desku na paměť, že zde studoval polonistiku mladý Karol Wojtyła (budoucí papež Jan Pavel II.) – až do drakonické likvidace polských vysokých škol německými okupanty na podzim 1939.

Během pobytu jsem hojně využíval knihovny: vedle knihovny fakultní hlavně proslulou velkou Jagellonskou knihovnu a také moderní, prostornou, velmi příjemnou knihovnu Papežské univerzity Jana Pavla II. (UPJP2), kde je velká část bohatého fondu přímo přístupná a lze pohodlně (a zdarma) pořizovat skeny. Svá témata jsem konzultoval s kolegy jak z naší fakulty, tak i ze spřátelené Pedagogické univerzity (UP), UPJP2 a Polské akademie věd, bylo mi dopřáno vyslechnout řadu odborných před-

Kolokvium „Problemy stylu biblijnego“

(foto: A. Czesak)



Dvorky Fakulty polonistiky UJ

(foto: Josef Bartoň)

nášek, zúčastnit se konferencí. V zimním semestru jsem navštěvoval i některé předměty na UJ a UP a k svému překvapení jsem zjistil, že prezence se kontroluje nejen na seminářích, ale i na přednáškách – účast je prostě součástí atestace. Celkově lze říci, že polská akademická obec je dost hierarchizovaná, pro nás je až nezvyklý značný respekt studentů vůči vyučujícím, což jde ale ruku v ruce s velikou péčí akademiků o studenty, mezi mými kolegy bylo samozřejmostí, že „jsou tu především pro studenty“ (mj. naprosto neexistuje vypouštění výuky). Zajímavá zkušenost byla ze schůzí naší katedry. Jsou téměř co měsíc, provozní věci se vyřídí během pár minut, a následuje zhruba hodinová odborná, speciální přednáška, kterou pronese vždy jeden z členů katedry na základě svého bádání. Je veřejná, přicházejí kolegové z dalších kateder, z UP a z Akademie i doktorandi a někteří pregraduální studenti. Samozřejmě jsem tuto přednášku také měl, i s podnětnou diskusí. A ještě jeden detail kulturní a estetický: na naší fakultě, ale i na UP či UPJP2, nebylo možné si nevšimnout, že studentky i studenti běžně chodí „jako ze škatulky“. Nejen na zkoušky a zápočty, kdy je prakticky nemyslitelné, aby student přišel bez saka, o zkoušejících nemluvě.

Co říci na konec? Město Krakov a jeho inspirující akademický svět Vám ze srdce doporučuji – teologům, historikům, filologům i kunsthistorikům, vyučujícím i studentům.

Informace

1. 7.–31. 8. letní prázdniny
- 1.–30. 9. zápisy ke studiu
- 2.–13. 9. státní závěrečné zkoušky
4. 9. účast na Festivalu vědy
14. 9. bohoslužba za prof. Jaroslava V. Polce († 2004), pedagoga a děkana KTF UK, v den jeho nedožítých 90. narozenin
17. 9. pronesla prof. Moira McQueenová (University of St. Michael's College, Toronto) přednášku „Eutanazie a asistované suicidium: legalizace a vývoj v Kanadě“
18. 9. se konala v Křížové chodbě Karolina vernisáž výstavy „Václav IV. – král na rozhraní věků“, kterou připravil prof. Jiří Kuthan a kol.
19. 9. zemřel prof. Mikuláš Lobkowicz, administrátor KTF UK v l. 2002–2003
25. 9. řádné zasedání AS KTF UK; týž den byl proděkanem pro vědu jmenován doc. David Vopřada
26. 9. setkání zaměstnanců u kapucínů na Loretě
27. 9. se KTF UK zúčastnila Noci vědců
30. 9. konec akad. roku 2018/2019
1. 10. se konala imatrikulace studentů 1. ročníku (Velká aula Karolina) a následně byla za předsednictví biskupa J. Baxanta slavena slavnostní bohoslužba Veni Sancte (kostel Panny Marie před Týnem); v závěru udělil děkan Cenu Miloslava Vlka nejlepším absolventům magisterských studijních programů: Mgr. Zuzaně Matisovské (Katolická teologie), Mgr. Barboře Uchytílové (Dějiny křesťanského umění), Mgr. Martinovi Boukalovi (Dějiny evropské kultury)
2. 10. začátek výuky
3. 10. konference na téma posynodální apoštolské exhortace papeže Františka mládeži a celému Božímu lidu „Christus vivit“ (spolupředatel: Sekce pro mládež České biskupské konference)
- 4.–5. 10. se konalo v Litoměřicích výjezdní soustředění pro studenty přijaté do 1. ročníku prezenčního studia
6. 10. se fakulta zapojila do Dne architektury
- 22.–25. 10. účast na studijním veletrhu Gaudeamus Brno
- 23.–24. 10. doplňovací volby do AS KTF UK a AS UK
- 24.–26. 10. mikroexkurze studentů na Kladensko pod vedením doc. Sládka
25. 10. vernisáž výstavy „Sobě ke cti, umění ke slávě: sbírky a sběratelé 1600–1960“, kterou připravil prof. Vít Vlnas a Dr. Marcela Rusinko (spolupředatel: Seminář dějin umění Filozofické fakulty Masarykovy univerzity); Západočeská galerie v Plzni
30. 10. řádné zasedání AS KTF UK; týž den byl novým předsedou senátu zvolen Dr. David Bouma
31. 10. konference Katedry systematické teologie a filosofie „J. H. Newman: teolog a světec“
7. 11. bakalářské promoce; týž den proběhla konference Katedry systematické teologie a filosofie „Muž a žena: definice, polarita a komplementarita muže a ženy ve filozofické a teologické perspektivě“
11. 11. bohoslužba za prof. Zdeňku Hledíkovou († 2018), pedagožku KTF UK
13. 11. byl pod okny dejvické budovy slavnostně otevřen park Jaroslava Meda, který upravila Městská část Praha 6 z podnětu studentů KTF UK, zvláště studentského spolku Copertino
14. 11. pronesl doc. Marek Šmíd v rámci Týdne vědy a techniky přednášku „Vatikán a sametová revoluce v roce 1989“
21. 11. konference „Remeš a Praha: dvě korunovační katedrály“ (spolupředatel: Arcibiskupství pražské); týž den se na ÚDKU konala přednáška Dr. Kristýny Jirátové „DEPO2015: Kurátorem v industriálu“
23. 11. účast na Informačním dni Univerzity Karlovy
25. 11. promoce studentů doktorských studijních programů; týž den slavnostní prezentace knihy „Marie Terezie vévodkyně Savojská a české země“ (spolupředatel: Arcibiskupství pražské)
27. 11. řádné zasedání AS KTF UK
29. 11. konference Katedry biblických věd a starých jazyků „Psallite sapienter: Žalmy v historickém, literárním, teologickém a duchovním pohledu“
- 3.–4. 12. konference „Josef Cibulka (1886–1968): kněz, pedagog a historik umění ve 20. století“ (spolupředatel: ÚDU AV ČR a ÚSTR)
5. 12. vernisáž výstavy „Na rozhraní času: litoměřický biskup Emanuel Arnošt z Valdštejna“, kterou připravil prof. Vít Vlnas a kol.; Severočeská galerie výtvarného umění v Litoměřicích
5. 12. vernisáž výstavy „Cranach a severozápadní Čechy“, kterou připravily doc. Michaela Ottová a Dr. Olga Kotková; Severočeská galerie výtvarného umění v Litoměřicích – Galerie a muzeum litoměřické diecéze
3. 12. rigorózní promoce
5. 12. poutní slavnost KTF UK a Mikulášská spolku Copertino
7. 12. adventní exkurze studentů a absolventů KTF a PedF UK „Mezi volkem, oslíkem a krokodýlem“
16. 12. magisterské promoce
18. 12. řádné zasedání AS KTF UK
19. 12. předvánoční setkání zaměstnanců
21. 12. 2019 – 3. 1. 2020 vánoční prázdniny



František Dvorník (1893–1975)

Petr Kubín

V roce 2020 si připomeneme 45 let od úmrtí Františka Dvorníka, který byl ve své době nejen mezinárodně nejslavnějším profesorem naší teologické fakulty, ale jednou z nejvýznamnějších postav české vědy vůbec.

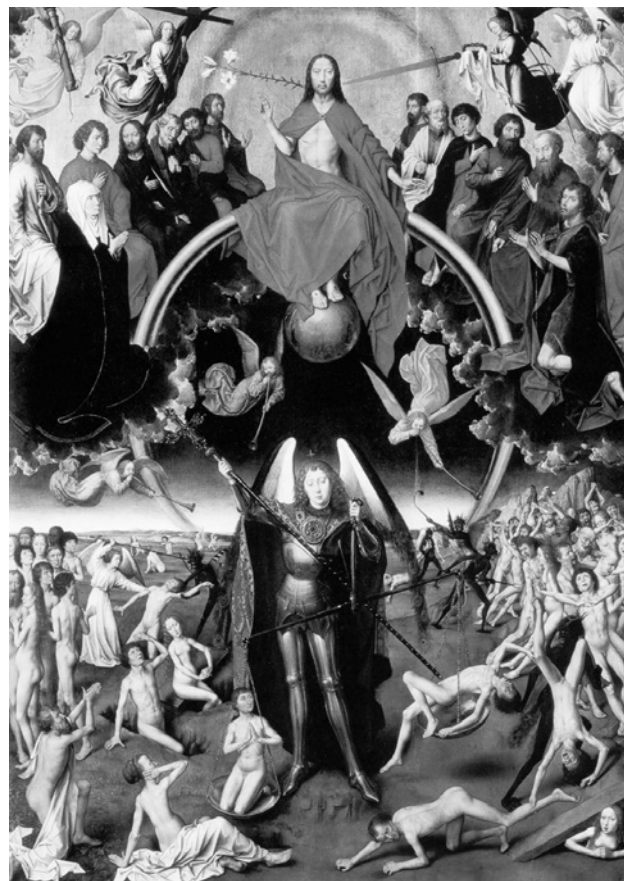
Narodil se 14. srpna 1893 v moravské vsi Chomýž pod poutní horou Hostýnem. Vystudoval arcibiskupské gymnázium v Kroměříži (1912) a pak teologii v Olomouci (1916). Tam byl také hned po absolutoriu vysvěcen na kněze, načež tři roky působil v pastoraci. Poté požádal o uvolnění z duchovní správy, aby se mohl dále věnovat studiu. Přihlásil na filozofickou fakultu do Prahy, kde studoval slovanskou archeologii a byzantské dějiny. Současně obhájil v Olomouci doktorskou práci z teologie, nazvanou *Modlitba ve Starém zákoně* (1920). Praha mu však nestačila, už po roce studia získal stipendium do Paříže, kde dalších pět let studoval nejen byzantologii a slavistiku, ale i politologii. Díky tomu se stal i dlouhodobým zpravodajem československého ministerstva zahraničních věcí, pro které obstarával zprávy z Francie a Anglie (v r. 1938 varoval před neochotou západních spojenců pomoci Československu v případě konfliktu s Německem). Za hlavní cíl svého pařížského pobytu si však vytkl bádání o životech slovanských věrozvěstů Cyrila a Metoděje. Výsledkem byla kniha *Les Slaves, Byzance et Rome au IXe siècle* (1926), za níž dostal titul *docteur ès lettres*. V r. 1925 začal přednášet na pražské teologické fakultě církevní dějiny, nejdříve jako adjunkt, pak jako soukromý docent, mimořádný profesor a nakonec od r. 1934 řádný profesor. Záhy nato se stal i děkanem fakulty na školní rok 1935/36 (tehdy se děkani střídali po roce). V této funkci zařídil udělení čestného doktorátu Karlovy univerzity pařížským kardinálům Verdierovi a Baudrillartovi. Dvorník tehdy v Praze bydlel naproti Klementinu ve Valentinské ulici č. 1, kde dnes sídlí Slovanský ústav AV ČR, který v r. 1928 pomáhal zakládat. V r. 1933 publikoval knihu *Les légendes de Constantin et de Méthode vues de Byzance*, přelomové dílo o cyrilometodějských legendách. To ho přivedlo i ke studiu života patriarchy Fótia, který svaté bratry poslal na Moravu. Výzkum završil knihou *The Photian Schism: History and Legend* (1948), která zásadním způsobem změnila pohled na katolickou církev dosud zavrhaného patriarchu.

Dvorník měl velké štěstí, že ho zřízení protektorátu zastihlo na Západě. Za války působil jako duchovní v klášteře školských sester nedaleko Londýna, takže měl možnost studovat i tehdy v Britském muzeu. Po válce se do Prahy už nevrátil, neboť tušil neblahý osud českých teologických fakult. Ještě v Anglii vydal další velkou knihu pod názvem *The Making of Central and*

Eastern Europe (1949), ale stálé pracovní místo našel až brzy poté v Americe v novém byzantologickém institutu *Dumbarton Oaks* u Washingtonu D.C. Tam měl výborné pracovní podmínky, díky nimž mohl napsat další skvělé monografie, a sice *The Idea of Apostolicity in Byzantium and the Legend of the Apostle Andrew* (1958) a *Byzance et la primauté romaine* (1964). Dvorníkovy práce vzbudily pozornost samotného papeže Jana XXIII., takže byl jmenován na druhém vatikánském koncilu konzultantem pro vztahy s křesťanským Východem.

V roce 1963 směl prof. Dvorník při příležitosti velké konference o Velké Moravě navštívit po dlouhé době Československo. Také jedna z jeho dalších knih mohla díky dočasnému uvolnění vyjít i česky (*Byzantské mise u Slovanů*, 1970). Zemřel během návštěvy své vlasti v rodné obci v listopadu 1975.

MEMLING, Hans
Poslední soud, 1467–1471
Muzeum Narodowe, Gdansk



Nadační fond Arnošta z Pardubic

DOPIS ČTENÁŘŮM

Vážení a milí čtenáři,

brzy to bude již pět let, co se Vám do rukou dostalo první číslo DOXY. Původní vize jejího zakladatele, současného děkana, je stále aktuální. Cílem časopisu DOXA je informovat studenty, absolventy a další přátele fakulty o jejich „*radostech a nadějích, smutcích a úzkostech*“ a tak je společně sdílet. Celá správní rada Nadačního fondu Arnošta z Pardubic tuto vizi přijala za svou a projekt zpravodaje s radostí podpořila.

Často mám ale pocit, že spíše než radostmi a nadějemi jsme v současné době konfrontováni smutky a úzkostmi. Nebo je nám alespoň takové negativní vnímání ze všech stran podsouváno. Zpravodaj DOXA se přitom snaží být vyváženým zpravodajem mezi oběma póly a zároveň určitou platformou pro společné setkávání studentů a pedagogů, vzájemné naslouchání, podporu a pomoc.

Aby tak DOXA mohla zastávat tuto nelehkou roli se ctí, potřebuje k tomu nejen dostatek entuziasmu celé redakční rady (který bezesporu má), ale i nezbytnou finanční podporu (jíž se jí pohříchu bohužel nedostává). KTF má totiž omezený rozpočet a náklady na vydávání dvou čísel DOXY ročně, které celkem činí přibližně 70 tis. Kč, přičemž jde jen o nutnou režii (členové redakční rady pracují jako dobrovolníci), nemůže pokrýt. Jsme si vědomi, že každý z nás je dennodenně vystaven četným žádostem o podporu toho či onoho, nicméně pokud se má DOXA stát opravdovým nástrojem, jak vzájemné společenství studentů, pedagogů a absolventů uchovat a dále rozvíjet i po ukončení studia, bez ztotožnění se s *alma mater* a určitým příspěvkem to půjde dosáhnout jen stěží. Proto mi na tomto místě dovoluňte Vás požádat o laskavou podporu a zaslání příspěvku na transparentní účet uvedený vedle tohoto dopisu.

Mějme přitom společně na paměti, že cesta vede od malých dárců k velkým, ne naopak, jak nám ukázal např. Msgre. ThDr. Josef Vrána při vybudování Papežské koleje *Nepomucenum*.

A závěrem mi ještě dovoluňte představit Vám jednu aktualitu – ve snaze co možná nejvíce usnadnit dárcům jejich projev šlechtnosti nyní intenzivně připravujeme zprovoznění DMS brány a realizaci dalších nástrojů (GIVT), aby již v příštím čísle mohla být tato novinka představena a napomohla rozšíření sítě dárců.

Upřímně Vám děkuji za Vaši podporu a přeji Vám požehnaný adventní čas.

V úctě

Josef Fiřt

předseda správní rady Nadačního fondu Arnošta z Pardubic



SEZNAM DÁRCŮ

Benák Josef, Bušková Magda, Hájek Jiří, Kongregace, Kučerka David, Megela Petr, Nekolová Alena, Novotný Vojtěch, Farnost, Solníčková Klára, Šuda Vladimír, Vrbová Eliška

Od dubna 2018 do října 2019 obdržel fond dary v celkové výši 16 612,43 Kč. *Děkujeme!*

Číslo účtu: 604 181 00 07 / 6000
PPF Banka, Praha 6

Pro další informace, uzavření darovací smlouvy a potvrzení o poskytnutí daru (kvůli uplatnění nároku na odečet ze základu daně z příjmu) jsme vám k dispozici na uvedených telefonech a e-mailové adrese. Abychom vám mohli vystavit potvrzení o poskytnutí daru pro uplatnění nároku na odečet ze základu daně z příjmu, sdělte nám prosím svoji adresu.

Nadační fond Arnošta z Pardubic, zapsán v nadačním rejstříku u Městského soudu v Praze, oddíl N, vložka č. 648
IČO: 2792 30 70

Thákurova 3, 160 00 Praha 6

Telefon: 220 181 561

E-mail: info@fondap.cz,

Web: www.fondap.cz

Pokud máte chytrý telefon a účet u banky podporující QR platby, pomocí tohoto kódu se Vám v aplikaci banky předvyplní platba na náš účet ve výši 100 Kč, kterou pouze potvrdíte.
Děkujeme.



Dne 4. a 5. 10. proběhl seznamovací kurz pro studenty 1. ročníků prezenčního studia ve spolupráci se studentským spolkem Copertino.



KOMENTÁŘ K VYOBRAZENÍ NA PŘEDNÍ STRANĚ OBÁLKY

Jan Zrzavý (1890–1977): Zvěstování
1957, Národní galerie v Praze
překližka, tempera, 74 × 95 cm

Při uvažování nad výběrem obálky desátého čísla DOXY jsem se zamýšlela nad různými podobami zobrazování lidské duše v průběhu dějin umění. Myšlenky mě vedly od duší vykoupěných i zatracených z výjevů Posledních soudů, přes duše vážené na vahách archandělem Michaellem, až k těm, které spočívají v očištění. Všechny tyto ikonografické motivy můžete nalézt uvnitř našeho časopisu. Tyto „ilustrace“ biblických textů však nepodchycovaly ten nejdůležitější a hledaný obraz, totiž vyjádření naší vlastní duše. A v tuto chvíli hledání se mi na mysl nevkradlo výtvarné umělecké dílo, ale – pro kunsthistorika možná trochu netradičně – text: „Duše má velebí Pána a můj duch jásá v Bohu, mém spasiteli“ (Lk 1,46–47). Z tohoto důvodu byla na obálku snad trochu nečekaně vybrána malba Zvěstování od Jana Zrzavého. Protože právě bezmezná odevzdání se Bohu prostřednictvím tohoto chvalo zpěvu je z mého pohledu ten nejužitečnější obraz zobrazení lidské duše.

Marie Opatrná



Přednáška „Eutanazie a asistované suicidium: legalizace a vývoj v Kanadě“
prof. Moiry McQueenové